

2024/1359

22.5.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2024/1359,

annettu 14 päivänä toukokuuta 2024,

**muuttoliikkeeseen ja turvapaikanhakuun liittyviin kriisitilanteisiin ja ylivoimaisen esteen tilanteisiin
vastaamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1147 muuttamisesta**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 78 artiklan 2 kohdan d ja e alakohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä ⁽³⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen muodostavan unionin olisi varmistettava, että henkilöitä ei tarkasteta sisärajoilla, kehitettävä turvapaikka- ja maahanmuuttoasioita, ulkorajavalvontaa ja palauttamista koskeva yhteinen politiikka ja estettävä luvaton liikkuminen jäsenvaltioiden välillä, perustuen jäsenvaltioiden väliseen yhteisvastuuseen ja oikeudenmukaiseen vastuunjakoon, mikä on myös oikeudenmukaista kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä kohtaan ja noudattaa perusoikeuksia kaikilta osin.
- (2) Tarvitaan kokonaisvaltainen lähestymistapa, jonka tavoitteena on vahvistaa jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta ottaen huomioon, että kokonaislähestymistavan vaikuttavuus riippuu siitä, että kaikkia osa-alueita käsitellään yhdessä ja ne pannaan täytäntöön yhdenmukaisesti.
- (3) Unioniin ja sen jäsenvaltioihin saattaa kohdistua muuttoliikehaasteita, jotka voivat vaihdella huomattavasti etenkin maahantulojen laajuuden ja koostumuksen osalta. Siksi on olennaisen tärkeää, että unionilla on käytössään erilaisia välineitä kaikentyyppisiin tilanteisiin vastaamiseksi. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1351 ⁽⁴⁾ esitetyllä kokonaisvaltaisella lähestymistavalla, johon kuuluvat kumppanuudet asiaankuuluvien kolmansien maiden kanssa, olisi varmistettava, että unionilla on käytössään erityissäännöt, jotka koskevat muuttoliikkeen tehokasta hallintaa, erityisesti koskien yhteisvastuumekanismien pakollista käynnistämistä, ja että kriisien ehkäisemiseksi toteutetaan kaikki tarvittavat toimet. Tässä asetuksessa vahvistetaan kyseistä lähestymistapaa ja neuvoston direktiivissä 2001/55/EY ⁽⁵⁾ vahvistettuja sääntöjä täydentävät säännöt, joita voidaan soveltaa samanaikaisesti.
- (4) Tarvittavien ehkäisevien toimien käyttöönotosta huolimatta ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että muuttoliikkeen ja turvapaikka-asioiden alalla ilmenee kriisitilanne tai ylivoimaisen esteen tilanne, joka johtuu olosuhteista, joihin unioni ja sen jäsenvaltiot eivät voi vaikuttaa. Tällaisia poikkeuksellisia tilanteita voivat olla kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden joukoittainen maahantulo yhden tai useamman jäsenvaltion alueelle, kolmannen maan tai vihamielisen muun kuin valtiollisen toimijan toteuttama

⁽¹⁾ EUVL C 155, 30.4.2021, s. 58.

⁽²⁾ EUVL C 175, 7.5.2021, s. 32.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 10. huhtikuuta 2024 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 14. toukokuuta 2024.

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1351, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinnasta sekä asetusten (EU) 2021/1147 ja (EU) 2021/1060 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 604/2013 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

⁽⁵⁾ Neuvoston direktiivi 2001/55/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2001, vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukottaisen maahantulon tilanteissa, ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi (EYVL L 212, 7.8.2001, s. 12).

muuttajien välineellistämistilanne, jonka tavoitteena on horjuttaa jäsenvaltion tai unionin vakautta, taikka ylivoimaisen esteen tilanne jäsenvaltiossa. Kyseisissä olosuhteissa asetuksessa (EU) 2024/1351 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1348 ⁽⁶⁾ säädetyt toimet ja jousto eivät välttämättä riitä tällaisten poikkeuksellisten tilanteiden hoitamiseen. Kyseiset poikkeukselliset tilanteet eroavat niistä tilanteista, joissa jäsenvaltioon kohdistuu merkittävä muuttoliiketilanne, joka johtuu sen hyvin valmistautuneeseen turvapaikka-, vastaanotto- ja muuttoliikejärjestelmään kohdistuvasta maahantulojen kumulatiivisesta vaikutuksesta, tai joissa jäsenvaltioon kohdistuu sellaisesta maahantulojen määrästä johtuva muuttopaine, joka ei saavuta joukoittaisen maahantulon määriä mutta joka silti aiheuttaa kohtuuttomia velvoitteita jäsenvaltion hyvin valmistautuneille järjestelmille, ja joihin sovellettavista asiaankuuluvista toimista säädetään asetuksessa (EU) 2024/1351. Tämä asetus ei vaikuta jäsenvaltioille kuuluviin velvollisuuksiin pitää yllä yleistä järjestystä ja suojata sisäistä turvallisuutta.

- (5) Tällä asetuksella pyritään parantamaan unionin valmiutta hallita kriisitilanteita ja kykyä selviytyä niistä sekä helpottamaan operatiivista koordinaatiota, valmiuksien tukemista ja rahoituksen saatavuutta kriisitilanteissa.
- (6) Tällä asetuksella varmistetaan yhteisvastuun ja oikeudenmukaisen vastuunjaon periaatteen tosiasiallinen soveltaminen jäsenvaltioiden kesken sekä turvapaikkamenettelyä koskevien asiaankuuluvien sääntöjen mukauttaminen, myös nopeutetun menettelyn soveltaminen, siten, että jäsenvaltioilla ja unionilla on käytettävissään tarvittavat oikeudelliset välineet, jotta ne voivat reagoida nopeasti kriisitilanteisiin ja ylivoimaisen esteen tilanteisiin, mukaan lukien määräaikaisten mukauttaminen kaikkien menettelyjen toteuttamiseksi.
- (7) Tällä asetuksella varmistetaan, että jäsenvaltiot saavat täyden tuen kriisitilanteissa ja ylivoimaisen esteen tilanteissa, myös yhteisvastuumekanismien kautta, jolla taataan oikeudenmukainen vastuunjakoa ja rasiusten tasapuolinen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä kriisitilanteissa.
- (8) Tässä asetuksessa kunnioitetaan kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä ”perusoikeuskirja”, tunnustettuja periaatteita, joita ovat erityisesti ihmisarvon kunnioittaminen ja suojeleminen, kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kielto, yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen, lapsen etu sekä oikeus turvapaikkaan ja suojelemaan palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa, sekä 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehtyä pakolaisten oikeusasemaa koskevaa Geneven yleissopimusta, sellaisena kuin se on täydennettynä New Yorkissa 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä pöytäkirjalla, jäljempänä ”Geneven yleissopimus”. Tämä asetus olisi pantava täytäntöön perusoikeuskirjan sekä unionin oikeuden ja kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti. Koska on tarpeen ottaa ensisijaisesti huomioon lapsen etu lapsen oikeuksista vuonna 1989 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen mukaisesti ja perhe-elämän kunnioittaminen ja huolehtia asianomaisten henkilöiden terveyden suojeleminen, suojoitoimia olisi sovellettava alaikäisiin ja heidän perheenjäseniinsä sekä kansainvälistä suojelemaa hakeviin henkilöihin, jäljempänä ”hakijat”, joiden terveydentila edellyttää erityistä ja asianmukaista tukea. Asetuksessa (EU) 2024/1348 vahvistettuja sääntöjä ja suojoitoimia olisi edelleen sovellettava henkilöihin, joihin sovelletaan tässä asetuksessa säädetyt poikkeuksia, jollei tässä asetuksessa toisin säädetä. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2024/1346 ⁽⁷⁾ vahvistettuja sääntöjä, jotka koskevat myös hakijoiden säilöönnottoa, olisi sovellettava edelleen siitä hetkestä alkaen, kun kansainvälistä suojelemaa koskeva hakemus tehdään.
- (9) Tässä asetuksessa ei säädetä poikkeuksista direktiivin (EU) 2024/1346 mukaisiin sääntöihin ja suojoitoimiin, mukaan lukien aineellisia vastaanottoolosuhteita koskevat. Kriisitilanteessa olevan jäsenvaltion olisi huolehdittava täydentävistä ja riittävistä henkilöresursseista ja aineellisista resursseista voidakseen täyttää kyseisen direktiivin mukaiset velvoitteensa.

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1348, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kansainvälistä suojelemaa unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta (EUVL L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1346, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kansainvälistä suojelemaa hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista (EUVL L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>).

- (10) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksissa (EU) 2024/1356⁽⁸⁾, (EU) 2024/1358⁽⁹⁾ ja (EU) 2024/1347⁽¹⁰⁾ sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2024/XXX⁽¹¹⁾ vahvistettuja sääntöjä ja suojatoimia olisi sovellettava edelleen tämän asetuksen mukaistenpoikkeuksien soveltamisesta riippumatta. Jäsenvaltioiden olisi sovellettava tässä asetuksessa säädettyjä toimia ainoastaan niiden edellytysten mukaisesti, joita kyseisiin toimiin sovelletaan, siten kuin siitä säädetään tämän asetuksen nojalla hyväksytyssä asiaankuuluvassa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä, ja silloin, kun se on täysin välttämätöntä ja oikeasuhteista.
- (11) Toimien hyväksyminen tämän asetuksen nojalla tietyn jäsenvaltion osalta ei saisi rajoittaa mahdollisuutta soveltaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 78 artiklan 3 kohtaa.
- (12) Kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden joukoittainen maahantulo saattaa johtaa tilanteeseen, jossa jäsenvaltio ei pysty käsittelemään kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia asetuksessa (EU) 2024/1351 ja asetuksessa (EU) 2024/1348 vahvistettujen sääntöjen mukaisesti ja josta aiheutuu seurauksia turvapaikka- ja muuttoliikejärjestelmän toiminnalle paitsi kyseisessä jäsenvaltiossa myös koko unionissa. Tästä syystä on tarpeen vahvistaa täsmälliset säännöt ja mekanismit, joiden avulla tällaisissa tilanteissa voidaan toimia tuloksellisesti.
- (13) Jäsenvaltioilla olisi oltava riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit sekä infrastruktuuri turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallintaan liittyvän politiikan tehokasta täytäntöönpanoa varten. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava asianmukainen koordinointi asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten välillä sekä muiden jäsenvaltioiden kansallisten viranomaisten kanssa sen varmistamiseksi, että niiden turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmät, myös lastensuojelupalvelut, ja palauttamisjärjestelmät ovat hyvin valmistautuneita, mukaan lukien varautuminen ja valmiussuunnittelu, ja että kullakin komponentilla on riittävä kapasiteetti.
- (14) Välineellistämistilanne saattaa syntyä, kun jokin kolmas maa tai vihamielinen muu kuin valtiollinen toimija kannustaa kolmansien maiden kansalaisia tai kansalaisuudettomia henkilöitä siirtymään unionin ulkorajoille tai jäsenvaltioon tai helpottaa sitä, silloin kun tällaiset toimet viittaavat kolmannen maan tai vihamielisen muun kuin valtiollisen toimijan aikomukseen horjuttaa unionin tai jonkin jäsenvaltion vakautta ja kun tällaiset toimet ovat omiaan vaarantamaan jäsenvaltion keskeiset tehtävät, kuten yleisen järjestyksen ylläpitämisen tai sen kansallisen turvallisuuden suojaamisen.
- (15) Tilanteita, joissa muut kuin valtiolliset toimijat osallistuvat järjestäytyneeseen rikollisuuteen, erityisesti salakuljetukseen, ei olisi pidettävä muuttajien välineellistämisenä, jos tavoitteena ei ole horjuttaa unionin tai jäsenvaltion vakautta.
- (16) Humanitaarista apua ei olisi pidettävä muuttajien välineellistämisenä, jos tavoitteena ei ole horjuttaa unionin tai jäsenvaltion vakautta.
- (17) Tässä asetuksessa keskitytään muuttoliikealalla sovellettaviin erityisiin toimiin, joilla pyritään puuttumaan muuttajien välineellistämiseen, sanotun kuitenkin vaikuttamatta muilla politiikka-aloilla ja muiden oikeudellisten välineiden mukaisesti sovellettaviin toimiin, joilla varmistetaan välittömät ja asianmukaiset vastatoimet hybridituhkiin reagoimiseksi unionin oikeuden ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti.

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1356, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kolmansien maiden kansalaisia ulkorajoilla koskevan seulonnan käyttöönotosta ja asetusten (EY) N:o 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 ja (EU) 2019/817 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>).

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1358, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, Eurodac-järjestelmän perustamisesta biometristen tietojen vertailua varten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2024/1351 ja (EU) 2024/1350 ja neuvoston direktiivin 2001/55/EY tehokkaaksi soveltamiseksi ja laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tunnistamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksia varten tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2018/1240 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 603/2013 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>).

⁽¹⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1347, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle ja myönnetyn suojelun sisällölle sekä neuvoston direktiivin 2003/109/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU kumoamisesta (EUVL L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

⁽¹¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/XXX, annettu ... päivänä ...kuuta ..., ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

- (18) Välineellistämistilanteessa kolmansien maiden kansalaiset ja kansalaisuudettomat henkilöt saattavat hakea kansainvälistä suojelua jäsenvaltion ulkorajalla tai kauttakulkualueella, sillä tällaiset henkilöt otetaan usein kiinni heidän ylittäessään laittomasti ulkorajan maitse, meritse tai ilmaitse tai heidän tullessaan maihin etsintä- ja pelastusoperaatioiden seurauksena. Tämä voi erityisesti johtaa siihen, että ulkorajoilla tehtyjen kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten työmäärä kasvaa odottamatta huomattavasti. Tältä osin on varmistettava toimiva ja tosiasiallinen pääsy kansainvälistä suojelua koskevaan menettelyyn perusoikeuskirjan 18 artiklan ja Geneven yleissopimuksen mukaisesti.
- (19) Kyproksen osalta neuvoston asetuksessa (EY) N:o 866/2004⁽¹²⁾ säädetään erityissäännöistä, joita sovelletaan Kyproksen tasavallan hallituksen tosiasialliseen hallintaan kuuluvien Kyproksen tasavallan alueiden ja niiden alueiden väliseen linjaan, jotka eivät kuulu Kyproksen tasavallan hallituksen tosiasialliseen hallintaan. Vaikka kyseinen linja ei ole ulkoraja, tilanteessa, jossa kolmas maa tai vihamielinen muu kuin valtiollinen toimija kannustaa kolmansien maiden kansalaisia tai kansalaisuudettomia henkilöitä liikkumaan kyseisen linjan yli tai helpottaa sitä, olisi katsottava välineellistämistilanteeksi, kun kaikki muut välineellistämisen osatekijät ovat olemassa.
- (20) Jäsenvaltio voi myös joutua epätavallisiin ja ennalta arvaamattomiin tilanteisiin, joihin se ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksia ei ole voitu välttää kaikesta noudatetusta huolellisuudesta huolimatta. Tällaisissa ylivoimaisen esteen tilanteissa jäsenvaltio ei välttämättä pysty noudattamaan unionin oikeudesta johtuvia velvoitteitaan, ja ne voivat vaikuttaa paitsi kyseiseen jäsenvaltioon myös koko unioniin. Ylivoimaisen esteen tilanteita ovat muun muassa pandemiat ja luonnonkatastrofit.
- (21) Jos jäsenvaltio katsoo olevansa kriisitilanteessa tai ylivoimaisen esteen tilanteessa, kyseisen jäsenvaltion olisi voitava pyytää lupaa soveltaa tässä asetuksessa säädettyjä poikkeuksia ja yhteisvastuutoimia. Kyseiseen pyyntöön olisi sisällyttävä kuvaus tilanteesta, ja siinä olisi täsmennettävä, mitä toimia se pyytää kyseisen erityisen tilanteen korjaamiseksi. Siinä olisi myös esitettävä syyt, joiden vuoksi tilanne edellyttää kyseisiä toimia, sekä tapauksen mukaan ilmoitettava toimet, jotka on jo toteutettu tilanteeseen puuttumiseksi.
- (22) Tämän asetuksen mukaisista yhteisvastuutoimista hyötymiselle ei olisi asetettava edellytykseksi sitä, että ensin on sovellettava asetuksen (EU) 2024/1351 6 artiklan 3 kohdalla perustettuun EU:n pysyvään muuttoliikkeen tukivälineistöön, jäljempänä ”tukivälineistö”, sisältyviä toimia.
- (23) Kriisitilanteessa sen kohtaavalla jäsenvaltiolla olisi oltava mahdollisuus pyytää muilta jäsenvaltioilta sellaisia yhteisvastuu- ja tukitoimia, jotka soveltuvat parhaiten sen tarpeisiin tilanteen hallitsemiseksi ja jotka edellyttävät vahvempaa yhteisvastuullisuutta kuin mistä asetuksessa (EU) 2024/1351 säädetään, jotta voidaan keventää jäsenvaltioiden kriisitilanteen ratkaisemiseen liittyvää vastuuta. Vahvemmat yhteisvastuu- ja tukitoimet voitaisiin toteuttaa sisäisinä siirtoina, rahoitusosuuksina, vaihtoehtoisina yhteisvastuutoimina tai näiden yhdistelminä.
- (24) Kriisitilanteessa tai ylivoimaisen esteen tilanteessa sen kohtaavalla jäsenvaltiolla olisi oltava mahdollisuus pyytää lupaa poiketa turvapaikkamenettelyn, myös rajalla tapahtuvan turvapaikkamenettelyn, asiaankuuluvista säännöistä. Tällaisissa pyynnöissä olisi tapauksen mukaan ilmoitettava myös, aikooko asianomainen jäsenvaltio sulkea tietyt hakijaryhmät rajamenettelyn ulkopuolelle vai lopettaa rajamenettelyn soveltamisen niiden osalta. Tällaisen pyynnön yhteydessä asianomaisen jäsenvaltion olisi voitava ilmoittaa komissiolle aikomuksestaan soveltaa rekisteröinnin määräaikaan koskevaa poikkeusta ennen kuin sille on myönnetty lupa tehdä niin neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä ja täsmentää ne syyt, joiden vuoksi välitön toiminta on tarpeen. Kyseisen poikkeuksen soveltamisajan olisi oltava enintään 10 päivää pyynnön esittämispäivästä, paitsi jos siihen on myönnetty lupa neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä. Täyttäessään lupamenettelyyn kuuluvia velvollisuuksiaan komission ja neuvoston olisi ryhdyttävä toimiin pikaisesti, jotta tällaisen määräajan päättymisen ja vastaavan neuvoston täytäntöönpanopäätöksen hyväksymisen välinen aika jäisi mahdollisimman lyhyeksi.
- (25) Kun otetaan huomioon, että jäsenvaltio saattaa kohdata samanaikaisesti useita tässä asetuksessa kuvattuja tilanteita, kyseinen jäsenvaltio voi pyytää erilaisia tämän asetuksen mukaisia toimia ja se voi saada luvan soveltaa kyseisiä toisiaan täydentäviä pidettäviä toimia tai hyötyä kyseisistä toimista samanaikaisesti.

⁽¹²⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 866/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, vuoden 2003 liittymisasiakirjan pöytäkirjassa nro 10 olevan 2 artiklan mukaisesta järjestelystä (EUVL L 161, 30.4.2004, s. 128).

- (26) Jotta voidaan hallita kriisitilannetta, mukaan lukien välineellistämistilanne, tai ylivoimaisen esteen tilannetta asianmukaisesti ja varmistaa turvapaikkamenettelyä, myös rajalla tapahtuvaa turvapaikkamenettelyä, koskevien asiaankuuluvien sääntöjen ennakoitavuus ja asianmukainen mukauttaminen tällaisiin tilanteisiin, olisi komissiolle siirrettävä valta arvioida tilannetta asianomaisen jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä ja päättää täytäntöönpanopäätöksellä, kohtaako pyynnön esittänyt jäsenvaltio kriisitilanteen, mukaan lukien välineellistämistilanne, tai ylivoimaisen esteen tilanteen.
- (27) Kriisitilanteessa yhteisvastuutoimien, joilla tällaiseen tilanteeseen puututaan, olisi mentävä asetuksessa (EU) 2024/1351 säädetyistä toimia pidemmälle. Tästä syystä komission olisi tilannetta arvioidessaan otettava huomioon kyseisen asetuksen 9 artiklassa säädetyt määrälliset ja laadulliset indikaattorit, pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimittamat perustellut tiedot, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2303⁽¹³⁾ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1896⁽¹⁴⁾ sekä asetuksessa (EU) 2024/1351 tarkoitettujen Euroopan vuotuisen turvapaikka- ja muuttoliikekertomuksen mukaisesti kerätyt tiedot. Välineellistämistilanteissa komission olisi myös otettava huomioon syyt, joiden vuoksi tukivälineistö ei riitä tilanteeseen puuttumiseen. Komission olisi kerättävä riittävästi tietoa arvioidakseen asianmukaisesti, kohtaako pyynnön esittänyt jäsenvaltio kriisitilanteen, kuten välineellistämistilanteen, tai ylivoimaisen esteen tilanteen, asiaankuuluvia virastoja, erityisesti Euroopan unionin turvapaikkavirastoa, jäljempänä "turvapaikkavirasto", Euroopan raja- ja merivartiovirastoa ja Euroopan unionin perusoikeusvirastoa sekä kansainvälisiä järjestöjä, erityisesti Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutettua (UNHCR) ja kansainvälistä siirtolaisuusjärjestöä (IOM), ja muita asiaankuuluvia organisaatioita kuullen.
- (28) Jotta voidaan varmistaa korkeatasoinen poliittinen valvonta ja tuki ja unionin yhteisvastuullisuuden ilmaiseminen, on aiheellista ottaa huomioon, onko Eurooppa-neuvosto todennut, että unioni tai yksi tai useampi sen jäsenvaltio on muuttajien välineellistämistilanteessa. Muuttajien välineellistäminen on omiaan vaarantamaan jäsenvaltion keskeiset tehtävät, joihin kuuluvat yleisen järjestyksen ylläpitäminen ja sen kansallisen turvallisuuden turvaaminen.
- (29) Jotta tilanteeseen voidaan puuttua asianmukaisesti siihen nähden tarpeellisella ja oikeasuhteisella tavalla, komission ehdotuksessa olisi tarvittaessa määritettävä ne erityiset poikkeukset, joiden soveltamiseen jäsenvaltioilla olisi oltava lupa. Välineellistämistilanteessa olisi selkeästi yksilöitävä ne välineellistetyt henkilöt, joihin kyseisiä poikkeuksia voitaisiin soveltaa. Kriisitilanteessa komission olisi tarvittaessa ja kriisitilanteen kohtaavaa jäsenvaltiota kuultuaan sisällytettävä ehdotukseensa yhteisvastuutoimia koskevan suunnitelman luonnos. Kyseisessä suunnitelmassa komission olisi esitettävä kyseisen erityisen tilanteen edellyttämät asiaankuuluvat yhteisvastuutoimet ja niiden taso, mukaan lukien sisäisten siirtojen kokonaismäärä, rahoitusosuudet tai vaihtoehtoiset yhteisvastuutoimet ja niiden taso, ja tunnustettava erilaisten yhteisvastuun tyyppien samanarvoisuus ja kunnioitettava jäsenvaltion täyttä harkintavaltaa yhteisvastuutoimien valinnassa.
- (30) Toisin kuin muuttopainetilanteessa, jossa sisäisten siirtojen tai vastuun korvaamisten on katettava 60 prosenttia asetuksen (EU) 2024/1351 mukaisista sisäisiä siirtoja koskevista tarpeista, kriisitilanteessa on tärkeää, että vastataan kaikkiin asianomaisen jäsenvaltion yhteisvastuutarpeisiin. Kun neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä vahvistetaan yhteisvastuutoimia koskeva suunnitelma, kriisitilanteen kohtaavalla jäsenvaltiolla olisi tästä syystä oltava etuoikeus käyttää niitä yhteisvastuusitoumuksia, jotka ovat jääneet käyttämättä tai joita ei ole vielä pantu täytäntöön ja jotka ovat käytettävissä asetuksen (EU) 2024/1351 57 artiklalla perustetussa vuotuisessa yhteisvastuureservissä. Jos tämä ei ole mahdollista tai jos vuotuisessa yhteisvastuureservissä ei ole riittävästi sitoumuksia todettujen tarpeiden kattamiseksi, kriisitilanteen kohtaavan jäsenvaltion olisi voitava käyttää myös neuvoston täytäntöönpanopäätökseen sisältyviä panoksia, tunnustaen erilaisten yhteisvastuun tyyppien samanarvoisuus. Asianomaisen jäsenvaltion kaikkiin tarpeisiin vastaamiseksi vastuun korvaamisesta olisi tehtävä pakollista yhteisvastuutoimia koskevassa suunnitelmassa vahvistettujen tarpeiden kattamiseksi, jos vuotuisessa yhteisvastuureservissä käytettävissä olevien ja neuvoston täytäntöönpanopäätökseen sisältyvien sisäisiä siirtoja koskevien sitoumusten yhteismäärä ei ole riittävä. Jotta tämä olisi mahdollista, osallistuvan jäsenvaltion alueella olisi oltava henkilöitä, joihin korvaamia sovelletaan.

⁽¹³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2303, annettu 15 päivänä joulukuuta 2021, Euroopan unionin turvapaikkavirastosta ja asetuksen (EU) N:o 439/2010 kumoamisesta (EUVL L 468, 30.12.2021, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1896, annettu 13 päivänä marraskuuta 2019, eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta (EUVL L 295, 14.11.2019, s. 1).

- (31) Kriisitilanteet ja ylivoimaisen esteen tilanteet ovat myös omiaan vaarantamaan jäsenvaltion keskeiset tehtävät. Jotta voidaan lujittaa jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta ja parantaa välistä koordinaointia unionin tasolla, neuvostolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa hyväksyä täytäntöönpanopäätös, jolla jäsenvaltiolle myönnetään lupa soveltaa tässä asetuksessa säädettyjä poikkeuksia ja yhteisvastuutoimia, kun vahvistetut edellytykset täyttyvät. Alkuperäisessä täytäntöönpanopäätöksessä sallittujen toimien soveltamisajan olisi oltava kolme kuukautta. Kyseistä ajanjaksoa olisi voitava jatkaa kolmella kuukaudella sen jälkeen, kun komissio on vahvistanut kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen jatkuvan. Neuvostolle olisi annettava valtuudet jatkaa lupaa soveltaa poikkeuksia ja yhteisvastuutoimia enintään kolmella kuukaudella komission ehdotuksen perusteella, jos poikkeusten ja yhteisvastuutoimien jatkamisen perusteena olevat olosuhteet ovat edelleen olemassa. Kyseistä määräaikaa olisi voitava jatkaa vielä kolmella kuukaudella sen jälkeen, kun komissio on vahvistanut tilanteen jatkuvan. Neuvostolle olisi annettava valtuudet kumota toimien soveltamislupa komission ehdotuksen perusteella, jos poikkeusten ja yhteisvastuutoimien soveltamisen perusteena olevat olosuhteet ovat päättyneet. Luvan jatkamista koskevalla päätöksellä olisi voitava muuttaa sovellettavia poikkeuksia. Komission ja neuvoston olisi valtuuksiaan käyttäessään ja tehtäviään hoitaessaan varmistettava aina, että suhteellisuus- ja tarpeellisuusperiaatteita noudatetaan.
- (32) Neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä olisi tarvittaessa täsmennettävä, mitä erityisiä poikkeuksia kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen kohtaavalla jäsenvaltiolla on lupa soveltaa kunkin poikkeuksen luonteesta riippuen, ja siinä olisi vahvistettava päivämäärä, josta poikkeusten soveltaminen voisi alkaa. Lisäksi päätös olisi perusteltava ja siinä olisi esitettävä poikkeusten henkilöllinen soveltamisala.
- (33) Neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä olisi tapauksen mukaan vahvistettava yhteisvastuutoimia koskeva suunnitelma, jossa esitetään tarvittavat yhteisvastuu- ja tukitoimet ja niiden taso sekä osallistuvien jäsenvaltioiden tekemät sitoumukset. Tätä varten sitoumukset olisi tehtävä neuvoston täytäntöönpanopäätöksen hyväksymisen yhteydessä. On tärkeää varmistaa, että yhteisvastuu- ja tukitoimityyppien valinta kuuluu osallistuvien jäsenvaltioiden täyteen harkintavaltaan.
- (34) Kun otetaan huomioon, että tässä asetuksessa vahvistettuja toimia on tärkeää soveltaa ainoastaan niin kauan ja siinä laajuudessa kuin se on ehdottoman välttämätöntä, komission ja neuvoston olisi seurattava ja arvioitava jatkuvasti kyseisten toimien tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta. Tässä yhteydessä komission olisi kiinnitettävä erityistä huomiota perusoikeuksien ja humanitaaristen standardien noudattamiseen, ja se voi pyytää turvapaikkavirastoa käynnistämään asianomaisen jäsenvaltion turvapaikka- tai vastaanottojärjestelmän seurannan asetuksen (EU) 2021/2303 15 artiklan 2 kohdan nojalla.
- (35) Asetuksessa (EU) 2024/1351 vahvistettuja sisäisten siirtojen toteuttamista koskevia menettelysääntöjä sovelletaan yhteisvastuutoimien asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi kriisitilanteessa, ottaen huomioon kyseisen tilanteen vakavuus ja kiireellisyys.
- (36) Jotta varmistetaan tämän asetuksen mukaisen solidaarisuusmekanismin sujuva täytäntöönpano, EU:n yhteisvastuukoordinaattorin olisi asetuksessa (EU) 2024/1351 vahvistettujen tehtävien lisäksi tuettava sisäisiä siirtoja ja edistettävä varautumisen, yhteistyön ja selviytymiskyvyn kulttuuria jäsenvaltioiden keskuudessa. Kriisitilanteessa EU:n yhteisvastuukoordinaattorin olisi kahden viikon välein annettava tiedote sisäisten siirtojen mekanismin täytäntöönpanon tilasta ja toiminnasta. EU:n yhteisvastuukoordinaattorin toimistolle olisi osoitettava riittävästi henkilöstöä ja resursseja, jotta se voi hoitaa tämän asetuksen mukaisen tehtävänsä tehokkaasti. Sisäisiä siirtoja toteutettaessa olisi ensisijaisesti otettava huomioon haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt.
- (37) Sisäisissä siirroissa olisi ensisijaisesti otettava huomioon haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt erityisesti silloin, kun heillä on direktiivin (EU) 2024/1346 24 artiklassa tarkoitettuja erityisiä vastaanottotarpeita tai he tarvitsevat asetuksen (EU) 2024/1348 20–23 artiklassa tarkoitettuja erityisiä menettelyllisiä takeita. Direktiivin (EU) 2024/1346 24 artiklan mukaan erityisiä vastaanottotarpeita on todennäköisemmin seuraaviin ryhmiin kuuluvilla hakijoilla: alaikäiset, ilman huoltajaa olevat alaikäiset, vammaiset henkilöt, vanhukset, raskaana olevat naiset, homot, lesbot, biseksuaalit, transihmiset ja intersukupuoliset, yksinhuoltajat, joilla on alaikäisiä lapsia, ihmiskaupan uhrit, vakavista sairauksista kärsivät henkilöt, mielenterveyshäiriöistä, myös traumaperäisestä stressihäiriöstä, kärsivät henkilöt sekä kidutuksen, raiskauksen tai muun vakavan psyykkisen, fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutuneet henkilöt, kuten sukupuoleen perustuvan väkivallan, naisten sukuelinten silpomisen, lapsi- tai pakkoavioliiton taikka sellaisen väkivallan uhrit, jolla on seksuaalinen, sukupuoleen liittyvä, rasistinen tai uskonnollinen vaikutin.

- (38) Poiketen asetuksessa (EU) 2024/1351 vahvistetuista säännöistä, joiden mukaan jäsenvaltiot eivät ole velvoitettuja ottamaan vastuuta niiden oikeudenmukaisen osuuden ylittävistä määristä hakemuksia, kriisitilanteessa yhteisvastuutoimia koskevan suunnitelman täytäntöönpano voi mahdollisesti johtaa siihen, että yksi tai useampi osallistuva jäsenvaltio ottaa käsittelyvastuun sen oikeudenmukaisen osuuden ylittävistä määristä kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia. Tällaisissa tapauksissa kyseisillä jäsenvaltioilla olisi oltava oikeus vähentää oikeudenmukaisen osuuden ylittävä määrä suhteellisesti asetuksen (EU) 2024/1351 mukaisten tulevien vuotuisten syklien yhteisvastuusitoumuksistaan viiden vuoden aikana. Tällaista vähennystä voitaisiin soveltaa myös 4 artiklan 3 kohdan nojalla annetussa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä siten, että oikeudenmukaisen osuuden ylittävää hakemusten määrää vastaava määrä voidaan vähentää viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona sen neuvoston täytäntöönpanopäätöksen voimassaolo päättyy, jonka perusteella jäsenvaltion oikeudenmukainen osuus ylittyi. Tulevien vuotuisten syklien aikana toteutettavia ja neuvoston täytäntöönpanopäätökseen sisältyviä vähennyksiä olisi voitava soveltaa vaihtoehtoisesti tai samanaikaisesti edellyttäen, että ne vastaavat enintään sitä hakemusten määrää, joka ylitti kyseisen jäsenvaltion oikeudenmukaisen osuuden.
- (39) Jos jäsenvaltio kohtaa kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen, se saattaa joutua ohjaamaan resursseja rajoilleen saapuvien kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden hallintaan. Tämän vuoksi kyseinen jäsenvaltio saattaa tarvita aikaa resurssiensa uudelleenjärjestämiseen ja valmiuksiensa lisäämiseen, myös asiaankuuluvien unionin virastojen tuella. Kyseinen jäsenvaltio saattaa myös tarvita lisää aikaa voidakseen tehdä hakemuksista päätökset sallimatta maahantuloa alueelleen. Kyseiselle jäsenvaltiolle olisi tällaisessa tilanteessa annettava mahdollisuus poiketa rekisteröinnin ja rajamenettelyn määräajoista.
- (40) Jos jäsenvaltio soveltaa yhtä tai useampaa tässä asetuksessa säädettyä toimea, sen olisi ilmoitettava sovelletuista poikkeuksista sekä toimien kestosta kolmansien maiden kansalaisille ja kansalaisuudettomille henkilöille kielellä, jota he ymmärtävät tai jota heidän voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän. Jäsenvaltioiden on vastattava hakijoiden mahdollisiin erityisiin menettelyllisiin tarpeisiin ja erityisiin vastaanottotarpeisiin ja annettava tietoja niihin sopivalla asianmukaisella tavalla. Lisäksi olisi sovellettava asetuksen (EU) 2024/1348 8 artiklaa, joka käsittelee tietojen antamista, ja 36 artiklan 3 kohtaa, joka käsittelee mahdollisuutta hakea muutosta hakemusta koskevaan päätökseen.
- (41) Sovellettaessa turvapaikkamenettelyä koskevia poikkeuksia toimivaltaisten viranomaisten olisi asetettava etusijalle sellaisiin hakijoihin sovellettavat suojatoimet, joilla on erityisiä menettelyllisiä tarpeita tai erityisiä vastaanottotarpeita, sairaudet mukaan lukien. Tästä syystä kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen kohtaavan jäsenvaltion ei pitäisi soveltaa tai sen olisi lakattava soveltamasta turvapaikkamenettelyä koskevia poikkeuksia tapauksissa, joissa on asetuksen (EU) 2024/1348 53 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisia lääketieteellisiä syitä olla soveltamatta rajamenettelyä, joissa hakijoille, joilla on kyseisen asetuksen 53 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisia erityisiä menettelyllisiä tarpeita, ei voida antaa tarvittavaa tukea tai joissa hakijoille, joilla on direktiivin (EU) 2024/1346 mukaisia erityisiä vastaanottotarpeita, ei voida antaa tarvittavaa tukea. Asianomaisen jäsenvaltion olisi asetettava etusijalle niiden henkilöiden, joilla on asetuksen (EU) 2024/1348 mukaisia erityisiä menettelyllisiä tarpeita tai direktiivin (EU) 2024/1346 2 artiklan 14 alakohdassa määriteltyjä erityisiä vastaanottotarpeita, etenkin alaikäisten ja heidän perheenjäsentensä, hakemusten käsittely.
- (42) Kriisitilanteessa tai ylivoimaisen esteen tilanteessa jäsenvaltiolle olisi annettava lupa poiketa asetuksista (EU) 2024/1348 ja rekisteröidä kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset neljän viikon kuluessa niiden tekemisestä. Tällainen pidennys ei saisi vaikuttaa turvapaikanhakijoiden oikeuksiin, jotka taataan perusoikeuskirjassa, asetuksessa (EU) 2024/1348 ja direktiivissä (EU) 2024/1346. Kriisitilanteessa, jolle on ominaista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden joukoittainen maahantulo, rekisteröintiajan pidennystä olisi sovellettava ainoastaan ajanjaksona, joka on vahvistettu alkuperäisessä neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä, sanotun kuitenkin rajoittamatta pyynnön esittämisen ja neuvoston täytäntöönpanopäätöksen hyväksymisen välistä aikaa varten säädetyn poikkeuksen soveltamista.
- (43) Kohdatessaan kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen asianomaisen jäsenvaltion olisi voitava pidentää kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten rajalla tapahtuvan käsittelyn määräaika kuudella viikolla. Pidennystä ei olisi käytettävä asetuksen (EU) 2024/1348 51 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitetun ajanjakson lisäksi.
- (44) Kohdatessaan kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen jäsenvaltion olisi voitava pyytää toimia useista rajamenettelyn soveltamista koskevista vaihtoehdoista, ottaen huomioon muuttovirtojen koostumus ja niiden erilaiset luonteet, riippuen kriisin tarkasta tilanteesta.

- (45) Kriisitilanteissa, joille on ominaista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden joukoittainen maahantulo, tai ylivoimaisen esteen tilanteissa voisi lisäksi olla tarpeen sallia jäsenvaltion olla soveltamatta rajamenettelyä sellaisten henkilöiden osalta, jotka tulevat kolmansista maista, joiden osalta keskimääräinen hyväksymisaste koko unionissa on alle 20 prosenttia. Tällaisen poikkeuksen soveltamiseksi neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä olisi arvioitava, ovatko direktiivin (EU) 2024/1346 32 artiklassa tarkoitettuun asianomaisen jäsenvaltion valmiussuunnitelmaan sisältyvät toimet riittävät tilanteeseen puuttumiseksi. Jäsenvaltiot ovat joka tapauksessa velvollisia soveltamaan rajamenettelyä asetuksen (EU) 2024/1348 42 artiklan 1 kohdan c ja f alakohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.
- (46) Kriisitilanteessa, jolle on ominaista kansainvälistä suojelua hakevien kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden joukoittainen maahantulo, voisi olla tarpeen sallia jäsenvaltion alentaa asetuksen (EU) 2024/1348 42 artiklan 1 kohdan j alakohdassa säädettyä rajamenettelyn pakollisen soveltamisen kynnystä. Alennettu kynnykset ei joka tapauksessa saisi olla alle 5 prosenttia. Jäsenvaltiot ovat velvollisia soveltamaan rajamenettelyä kyseisen asetuksen 42 artiklan 1 kohdan c ja f alakohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.
- (47) Kriisitilanteessa, jolle on ominaista kansainvälistä suojelua hakevien kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden joukoittainen maahantulo, voisi olla tarpeen laajentaa asetuksen (EU) 2024/1348 43 artiklassa perustetun rajamenettelyn soveltamisalaa ja sallia jäsenvaltion tehdä rajamenettelyn puitteissa päätös myös hakemuksen perusteista silloin, kun hakija on sellaisen kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudettomien henkilöiden tapauksessa hakijan entinen vakituinen asuinmaa on sellainen kolmas maa, jonka osalta kansainvälistä suojelua koskevien myönteisten päätösten osuus koko unionissa on enintään 50 prosenttia. Tämän johdosta jäsenvaltioiden olisi kriisitilanteiden rajamenettelyä soveltaessaan jatkettava kyseisen asetuksen 43–54 artiklassa säädetyn rajamenettelyn soveltamista, mutta ne voisivat ulottaa rajamenettelyn soveltamisen koskemaan niitä kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä, jotka tulevat sellaisista kolmansista maista, joiden osalta keskimääräinen hyväksymisaste koko unionissa on yli 20 prosenttia mutta alle 50 prosenttia, ottaen huomioon Eurostatin tietojen neljännesvuosittaisista päivityksistä ilmenevät mahdolliset nopeasti muuttuvat suojelutarpeet lähtömaassa. Tämän rajamenettelyn soveltamisalan laajentamisen ei pitäisi vaikuttaa kyseisen asetuksen nojalla pakolliseen rajamenettelyyn sovellettaviin perusteisiin tai muihin sääntöihin. Jos jäsenvaltio on saanut luvan laajentaa rajamenettelyn soveltamisalaa, kyseisessä menettelyssä käsiteltäviä hakemuksia ei pitäisi ottaa huomioon osana kyseisen asetuksen 47 artiklan mukaista asianmukaista kapasiteettia eikä huomioida sen 50 artiklan mukaisen vuotuisen enimmäismäärän soveltamisessa.
- (48) Hakijoiden säilöönnotossa olisi noudatettava periaatetta, jonka mukaan henkilöä ei pitäisi ottaa säilöön vain siitä syystä, että hän hakee kansainvälistä suojelua, erityisesti jäsenvaltioiden kansainvälisten oikeudellisten velvoitteiden ja Geneven yleissopimuksen 31 artiklan mukaisesti. Direktiivin (EU) 2024/1346 mukaisesti alaikäisiä ei säännönmukaisesti pitäisi ottaa säilöön, vaan heidät olisi sijoitettava majoitukseen, jossa on alaikäisille soveltuvat järjestelyt, mukaan lukien tapauksen mukaan yhteisöllisiin avoimiin majoitustiloihin. Koska säilöönnotto vaikuttaa kielteisesti alaikäisiin, sitä voitaisiin käyttää unionin oikeuden mukaisesti yksinomaan poikkeuksellisissa olosuhteissa, kun se on ehdottoman välttämätöntä, vain viimeisenä keinona ja mahdollisimman lyhyen ajan, eikä se saisi koskaan tapahtua vankilamajoituksessa tai muissa lainvalvontatarkoituksiin tarkoitetuissa tiloissa. Alaikäisiä ei saa erottaa vanhemmistaan tai huoltajistaan, ja kun perheessä on alaikäisiä, perheen yhtenäisyyden periaatteen tulisi yleensä johtaa riittävien säilöönnoton vaihtoehtojen käyttöön perheille, joissa on alaikäisiä, heille soveltuvassa majoituksessa. Lisäksi on kaikin keinoin varmistettava, että on käytettävissä ja saatavilla riittävästi soveltuvia vaihtoehtoja alaikäisten säilöönnotolle.
- (49) Jotta voidaan välttää välineellistämistilanteessa se, että kolmas maa tai vihamielinen muu kuin valtiollinen toimija kohdistaa toimia tiettyihin kansalaisuuksiin tai tiettyihin kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden ryhmiin, jäsenvaltion olisi voitava poiketa tässä asetuksessa säädetystä turvapaikkamenettelystä tekemällä päätöksen kaikkien hakemusten perusteista asetuksen (EU) 2024/1348 44–55 artiklassa vahvistetun rajamenettelyn yhteydessä. Kyseisessä asetuksessa vahvistettuja periaatteita ja takeita olisi noudatettava. Neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä, jossa jäsenvaltiolle annetaan lupa soveltaa edellä mainittuja poikkeuksia, olisi täsmennettävä, mitä kolmansien maiden kansalaisia tai kansalaisuudettomia henkilöitä välineellistetään. Tätä poikkeusta sovellettaessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota tiettyihin välineellistettyjen kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden ryhmiin, erityisesti alle 12-vuotiaisiin alaikäisiin ja heidän perheenjäseniinsä sekä haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin, joilla on erityisiä menettelyllisiä tarpeita tai erityisiä vastaanottotarpeita. Kyseiset ryhmät olisi sen vuoksi joko suljettava rajamenettelyn ulkopuolelle tai, jos yksilöllisessä arvioinnissa todetaan, että heidän hakemuksensa olisivat todennäköisesti perusteltuja, kyseistä menettelyä ei pitäisi enää soveltaa heihin. Kyseisen poikkeuksen soveltamista pyytävä jäsenvaltio valitsee, kumpaa kyseisistä vaihtoehdoista se soveltaa. Pyynnössä ilmoitettu valinta olisi mainittava neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä, jolla annetaan lupa kyseisen poikkeuksen soveltamiseen. Välineellistämistilanteessa tehtävän rajamenettelyn soveltamisalan laajentamisen ei pitäisi vaikuttaa asetuksen (EU) 2024/1348 mukaisesti pakolliseen rajamenettelyyn

sovellettaviin perusteisiin tai muihin sääntöihin. Jos jäsenvaltio on saanut luvan laajentaa rajamenettelyn soveltamisalaa, kyseisessä menettelyssä käsitellyjä hakemuksia ei pitäisi ottaa huomioon osana kyseisen asetuksen 48 artiklan mukaista asianmukaista kapasiteettia eikä huomioida sen 51 artiklan mukaisen vuotuisen enimmäismäärän soveltamisessa.

- (50) Jotta asianomaista jäsenvaltiota voitaisiin tukea tarvittavan avun antamisessa tämän asetuksen soveltamisalaa kuuluville kolmansien maiden kansalaisille ja kansalaisuudettomille henkilöille, Yhdistyneiden kansakuntien järjestöillä, erityisesti UNHCR:lla, ja muilla asiaankuuluvilla kumppanijärjestöillä, joille jäsenvaltiot ovat antaneet erityistehtäviä, olisi oltava tosiasiallinen pääsy rajalle direktiivissä (EU) 2024/1346 ja asetuksessa (EU) 2024/1348 vahvistetuin edellytyksin. UNHCR:lle olisi annettava pääsy hakijoiden luo, rajalla olevat mukaan luettuina. Tätä varten asianomaisen jäsenvaltion olisi pidettävä yllä yhteistyötä kyseisten järjestöjen kanssa.
- (51) Olisi säädettävä tarkat säännöt kriisitilanteita, joille on ominaista joukoittainen maahantulo, ja ylivoimaisen esteen tilanteita varten, jotta jäsenvaltiot voivat tiukoin edellytyksin pidentää asetuksessa (EU) 2024/1351 vahvistettuja määräaikoja, jos niitä on mahdotonta noudattaa poikkeuksellisen tilanteen vuoksi. Tällaista pidennystä olisi sovellettava samanaikaisesti määräaikoihin, jotka koskevat vastaanottopyyntöjen ja takaisinottoilmoitusten lähettämistä ja niihin vastaamista, sekä määräaikaan, joka koskee hakijan siirtämistä vastuussa olevaan jäsenvaltioon. Määräaikoja olisi pidennettävä riippumatta siitä, säädetäänkö kyseisessä asetuksessa tietyissä tilanteissa sovellettavista lyhyemmistä määräajoista.
- (52) Jos siirtoa ei toteuteta siksi, että kriisitilanne, jolle on ominaista joukoittainen maahantulo, tai ylivoimaisen esteen tilanne jatkuu, tai jos siirron toteuttava jäsenvaltio ei toteuta siirtoa silloin, kun hakija on siirron toteuttavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten tavoitettavissa, olisi vahvistettava enimmäismääräaika, jonka kuluessa siirto on toteutettava kyseisessä tilanteessa olevaan jäsenvaltioon, jotta voidaan varmistaa tosiasiallinen pääsy kansainvälistä suojelua koskevaan menettelyyn. Kyseisen enimmäismääräajan olisi oltava enintään vuosi siitä päivästä, jona toinen jäsenvaltio hyväksyi vastaanottopyynnön tai vahvisti takaisinottoilmoituksen tai jona annettiin lopullinen päätös sellaisesta siirtopäätökseen kohdistuneesta muutoksenhausta tai sen uudelleenkäsitteystä, jolla on lykkäävä vaikutus asetuksen (EU) 2024/1351 43 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Kyseinen enimmäismääräaika ei vaikuta kyseisen asetuksen 46 artiklan 2 kohdan mukaiseen mahdollisuuteen pidentää siirron toteuttamisen määräaikoja.
- (53) Jotta vältettäisiin Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän toimintakyvyn lamaantumisen siinä määrin poikkeuksellisen laajan ja voimakkaan joukoittaisen maahantulon vuoksi, että vaikka jäsenvaltiolla on hyvin valmistautunut turvapaikka-, vastaanotto- ja palautusjärjestelmä, jos koko unioni ei puutu tilanteeseen, se saattaa luoda vakavan riskin vakavista puutteista hakijoiden kohtelussa, jäsenvaltion olisi voitava kyseisissä erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa vapautua velvollisuudestaan ottaa hakija takaisin asetuksen (EU) 2024/1351 16 artiklan 2 kohdan ja 38 artiklan 4 kohdan nojalla. Jotta varmistetaan, ettei tällaisen poikkeuksen soveltaminen aiheuta lisäpainetta kyseisessä tilanteessa olevalle jäsenvaltiolle, sitä olisi kuitenkin sovellettava taannehtivasti ainoastaan niihin hakemuksiin, jotka on jo rekisteröity kyseisessä jäsenvaltiossa neuvoston täytäntöönpanopäätöksen antamispäivää edeltäneiden neljän kuukauden aikana.
- (54) Jos objektiiviset olosuhteet viittaavat asetuksen (EU) 2024/1347 mukaisesti siihen, että tietyistä lähtömaasta tai aiemmasta vakinaisesta asuinmaasta tai sen osasta tulevien hakijaryhmien jättämät tai kyseisestä asetuksesta johdettuihin kriteereihin perustuvat kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset voisivat olla perusteltuja, on sekä määrittävien viranomaisten että asianomaisten hakijoiden edun mukaista saattaa hakemusten perusteiden tutkinta päätökseen mahdollisimman pian, jotta kansainvälinen suojelu voidaan myöntää kriisitilanteessa nopeasti ja tehokkaasti.
- (55) Henkilöillä, joiden hakemukset käsitellään tässä asetuksessa säädetyssä nopeutetussa menettelyssä, on kaikki oikeudet ja takeet, joihin hakijoilla on oikeus asetuksen (EU) 2024/1348 mukaisesti, mukaan lukien tiedonsaantioikeus ja oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin.
- (56) Kuulemista hakemusten perusteista ei pitäisi järjestää silloin, kun sovelletaan nopeutetusta menettelystä annettavaa komission suositusta, mutta se voi kuitenkin olla tarpeen, jos on epäilyjä siitä, kuuluuko hakija kyseisessä suosituksessa yksilöityyn yhteen tai useampaan henkilöryhmään tai sovelletaanko poissulkemisperusteita. Menettely ei joka tapauksessa saisi kestää kauemmin kuin neljä viikkoa hakemuksen jättämispäivästä. Jos jäsenvaltio on todennut, että hakija on uhka sisäiselle turvallisuudelle, kyseisen jäsenvaltion olisi voitava olla soveltamatta nopeutettua menettelyä kyseisen hakijan osalta. Tällaisissa olosuhteissa hakemus olisi käsiteltävä asetuksen (EU) 2024/1348 36 ja 40 artiklan mukaisesti.

- (57) Hakijoille, joidenka hakemukset käsitellään tässä asetuksessa säädettyssä nopeutetussa menettelyssä, olisi asetuksen (EU) 2024/1348 29 artiklan mukaisesti annettava heidän asemansa todistava asiakirja kielellä, jota he ymmärtävät tai jota heidän voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän.
- (58) Nopeutetun menettelyn eri soveltamisvaiheissa voidaan kuulla asiaankuuluvia unionin virastoja, UNHCR:ää ja muita asiaankuuluvia järjestöjä.
- (59) Riittävän kriisitilanteen valmiustason varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi sisällytettävä valmiussuunnitelmiinsa toimet, jotka ovat tarpeen kriisitilanteeseen reagoimiseksi ja sen ratkaisemiseksi, mukaan lukien toimet Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän toimintaan liittyviin haasteisiin vastaamiseksi ja kansainvälistä suojelua hakevien ja saavien henkilöiden oikeuksien suojelemiseksi sekä asianomaisen jäsenvaltion tulevan selviytymiskyvyn edistämiseksi. Jäsenvaltioiden olisi myös käytettävä kaikkia kansallisen lainsäädännön ja unionin oikeuden tarjoamia välineitä, joihin kuuluvat komission suosituksessa (EU) 2020/1366⁽¹⁵⁾ vahvistetun muuttoliikkeeseen liittyvää varautumista ja kriisien hallintaa koskevan EU:n mekanismin ennakointi- ja varhaisvaroitusvälineet.
- (60) Rajoittamatta edellä esitetyn soveltamista olisi kriisitilanteessa tarvittaessa otettava käyttöön kaikki tukivälineistön sisältämät kriisimekanismit, erityisesti taloudellinen ja operatiivinen tuki, jota unionin virastot, unionin rahastot ja unionin pelastuspalvelumekanismi voivat tarjota sovellettavien säästöjen mukaisesti. Komission olisi tämän jälkeen teknisen tason muuttoliikefoorumien yhteydessä varmistettava koordinointi ja tietojenvaihto muiden kriisitilanteen hallinnan kannalta merkityksellisten alustojen kanssa, mukaan lukien suosituksen (EU) 2020/1366 mukainen EU:n muuttoliikettä käsittelevä varautumis- ja kriisinhallintaverkosto sekä EU:n poliittisen kriisitoiminnan integroidut järjestelyt (IPCR).
- (61) Kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen kohtaava jäsenvaltio voi pyytää tukea turvapaikkavirastolta, Euroopan raja- ja merivartiostolta ja Europolilta niiden toimeksiantojen mukaisesti. Lisäksi turvapaikkavirasto voi tarvittaessa tarjota apua omasta aloitteestaan asetuksen (EU) 2021/2303 16 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti, kun taas Euroopan raja- ja merivartiostolla voi tarjota palauttamiseen liittyvää apua asetuksen (EU) 2019/1896 48, 50, 52 ja 53 artiklan mukaisesti yhteisymmärryksessä asianomaisen jäsenvaltion kanssa ja Europol voi puolestaan tarjota apua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/794⁽¹⁶⁾ 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti.
- (62) EU:n talousarviosta, myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/1147⁽¹⁷⁾ vahvistetusta temaattisesta välineestä, olisi myönnettävä rahoitustukea niiden jäsenvaltioiden tukemiseksi, jotka toteuttavat sisäisiä siirtoja yhteisvastuutoimena.
- (63) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitteita eli mukauttaa tarvittavalla tavalla turvapaikkamenettelyjä ja tarvittaessa yhteisvastuuta koskevia sääntöjä sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot voivat puuttua unionin turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinnan alan kriisitilanteisiin ja ylivoimaisen esteen tilanteisiin, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (64) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän asetuksen hyväksymiseen, asetus ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan. Koska tämän asetuksen 12 ja 13 artikla, sekä 1–6 artikla siltä osin kuin ne koskevat 12 ja 13 artiklassa säädettyjä poikkeuksia, on muutos, jota tarkoitetaan niistä perusteista ja menettelyistä, joilla ratkaistaan Tanskassa tai jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio, sekä Eurodac-järjestelmästä sormenjälkien vertailua varten Dublinin yleissopimuksen⁽¹⁸⁾ tehokkaaksi soveltamiseksi tehdyn Euroopan yhteisön ja Tanskan kuningaskunnan välisen sopimuksen 3 artiklassa, Tanskan on ilmoitettava komissiolle samaan aikaan kun muutokset annetaan tai 30 päivän kuluessa sen jälkeen, onko se päättänyt soveltaa muutosten sisältöä vai ei.

⁽¹⁵⁾ Komission suositus (EU) 2020/1366, annettu 23 päivänä syyskuuta 2020, muuttoliikkeeseen liittyvää varautumista ja kriisien hallintaa koskevasta EU:n mekanismista (EUVL L 317, 1.10.2020, s. 26).

⁽¹⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/794, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastosta (Europol) sekä neuvoston päätösten 2009/371/YOS, 2009/934/YOS, 2009/935/YOS, 2009/936/YOS ja 2009/968/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 135, 24.5.2016, s. 53).

⁽¹⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1147, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2021, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston perustamisesta (EUVL L 251, 15.7.2021, s. 1).

⁽¹⁸⁾ EUVL L 66, 8.3.2006, s. 38.

- (65) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevien 1 ja 2 artiklan ja 4 a artiklan 1 kohdan mukaisesti Irlanti ei osallistu tämän asetuksen hyväksymiseen, asetus ei sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, sanotun kuitenkin rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.
- (66) Islannin ja Norjan osalta tämän asetuksen 12 ja 13 artikla, sekä 1–6 artikla siltä osin kuin ne koskevat 12 ja 13 artiklassa säädettyjä poikkeuksia, muodostaa uutta lainsäädäntöä alalla, jota niistä perusteista ja menettelyistä, joilla ratkaistaan jäsenvaltiossa tai Islannissa tai Norjassa jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio, tehdyn Euroopan yhteisön sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välisen sopimuksen ⁽¹⁹⁾ liite koskee.
- (67) Sveitsin osalta tämän asetuksen 12 ja 13 artikla, sekä 1–6 artikla siltä osin kuin ne koskevat 12 ja 13 artiklassa säädettyjä poikkeuksia, muodostaa uusia säädöksiä tai toimenpiteitä, joilla muutetaan tai täydennetään niistä perusteista ja menettelyistä, joilla ratkaistaan jäsenvaltiossa tai Sveitsissä jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio, tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen ⁽²⁰⁾ 1 artiklan määräyksiä.
- (68) Liechtensteinin osalta tämän asetuksen 12 ja 13 artikla, sekä 1–6 artikla siltä osin kuin ne koskevat 12 ja 13 artiklassa säädettyjä poikkeuksia, muodostaa uusia säädöksiä tai toimenpiteitä, joilla muutetaan tai täydennetään niistä perusteista ja menettelyistä, joilla ratkaistaan jäsenvaltiossa tai Sveitsissä jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio, tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton väliseen sopimukseen niistä perusteista ja menettelyistä, joilla ratkaistaan jäsenvaltiossa tai Sveitsissä jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio, koskevan Euroopan yhteisön, Sveitsin valaliiton ja Liechtensteinin ruhtinaskunnan välisen pöytäkirjan ⁽²¹⁾ 3 artiklassa,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde

1. Tällä asetuksella vastataan poikkeuksellisiin kriisitilanteisiin, mukaan lukien välineellistämistilanteet, ja ylivoimaisen esteen tilanteisiin unionissa muuttoliikkeen ja turvapaikka-asioiden alalla väliaikaisten toimien avulla. Siinä säädetään asetukseen (EU) 2024/1351 perustuvista vahvemmista yhteisvastuu- ja tukitoimista, varmistuen samalla oikeudenmukaisen vastuunjaon, ja väliaikaisista erityissäännöistä, jotka poikkeavat asetuksissa (EU) 2024/1351 ja (EU) 2024/1348 vahvistetuista säännöistä.

2. Tämän asetuksen nojalla hyväksytyjen väliaikaisten toimien on täytettävä tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta koskevat vaatimukset, niiden on oltava tarkoituksenmukaisia, jotta niillä voidaan saavuttaa niille asetetut tavoitteet ja varmistaa kansainvälistä suojelua hakevien ja sitä saavien henkilöiden oikeuksien suojelu, ja niiden on oltava yhdenmukaisia Euroopan unionin perusoikeuskirjaan, kansainväliseen oikeuteen ja unionin turvapaikkasäännöstöön perustuvien jäsenvaltioiden velvoitteiden kanssa. Tämä asetus ei vaikuta niissä säädöksissä vahvistettuihin peruseriaatteisiin ja takeisiin, joista voidaan poiketa tämän asetuksen nojalla.

3. Tämän asetuksen nojalla hyväksytyjä toimia on sovellettava vain siinä laajuudessa kuin tilanne välttämättä edellyttää, väliaikaisesti ja rajatusti ja vain poikkeuksellisissa olosuhteissa. Jäsenvaltiot voivat soveltaa IV luvussa säädettyjä toimia ja hyötyä III luvussa säädettyistä toimista ainoastaan pyynnöstä ja siinä määrin kuin niistä säädetään 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan 5 kohdan soveltamista.

4. Tässä asetuksessa kriisitilanteella tarkoitetaan

⁽¹⁹⁾ EYVL L 93, 3.4.2001, s. 40.

⁽²⁰⁾ EUVL L 53, 27.2.2008, s. 5.

⁽²¹⁾ EUVL L 160, 18.6.2011, s. 39.

- a) poikkeuksellista tilannetta, jossa jäsenvaltioon maitse, ilmaitse tai meritse saapuvien, myös etsintä- ja pelastusoperaatioiden seurauksena maihin tulleiden, kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden joukoittainen maahantulo on laajuudeltaan ja luonteeltaan sellaista, että kun otetaan huomioon muun muassa jäsenvaltion väestö, BKT ja maantieteelliset erityispiirteet, kuten pinta-ala, se lamauttaa jäsenvaltion hyvin valmistautuneen turvapaikka- tai vastaanottojärjestelmän, myös lastensuojelupalvelujen, tai palauttamisjärjestelmän toimintakyvyn, myös paikallisesti tai alueellisesti vallitsevan tilanteen seurauksena, siinä määrin, että tällä saattaa olla vakavia seurauksia Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän toiminnalle; tai
- b) välineellistämistilannetta, jossa jokin kolmas maa tai vihamielinen valtiosta riippumaton toimija kannustaa kolmansien maiden kansalaisia tai kansalaisuudettomia henkilöitä siirtymään ulkorajoille tai jäsenvaltioon tai helpottaa sitä, silloin kun tavoitteena on horjuttaa unionin tai jonkin jäsenvaltion vakautta ja kun tällaiset toimet ovat omiaan vaarantamaan jäsenvaltion keskeiset tehtävät, myös yleisen järjestyksen ylläpitämisen tai sen kansallisen turvallisuuden suojaamisen.

Jäsenvaltiot voivat pyytää lupaa III ja IV luvussa lueteltujen toimien soveltamiseen erityisesti, jos ulkorajoilla jätettyjen kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten työmäärä kasvaa odottamatta merkittävästi. Jäsenvaltiot voivat soveltaa 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä säädettyjä poikkeuksia välineellistämistilanteessa ainoastaan niihin kolmansien maiden kansalaisiin tai kansalaisuudettomiin henkilöihin, joita välineellistetään ja jotka on otettu kiinni tai tavattu lähellä ulkorajaa – jolla tarkoitetaan jäsenvaltioiden maarajoja, mukaan lukien joki- ja järvirajat, merirajoja sekä sen lentoasemia ja joki-, meri- ja järviliikenteen satamia, edellyttäen että ne eivät ole sisärajoja – maitse, meritse tai ilmaitse tapahtuneen laittoman rajanylityksen yhteydessä tai jotka ovat tulleet maihin etsintä- ja pelastusoperaatioiden seurauksena tai jotka ovat ilmoittautuneet rajanylityspaikoilla.

5. Tässä asetuksessa ylivoimaisen esteen tilanteella tarkoitetaan epätavallisia ja ennalta arvaamattomia olosuhteita, joihin jäsenvaltio ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksia ei olisi voitu välttää kaikesta noudatetusta asianmukaisesta huolellisuudesta huolimatta ja jotka estävät kyseistä jäsenvaltiota täyttämästä asetusten (EU) 2024/1351 ja (EU) 2024/1348 mukaisia velvoitteita.

II LUKU

HALLINNOINTI

2 artikla

Jäsenvaltion esittämä perusteltu pyyntö

1. Jos jäsenvaltio katsoo olevansa kriisitilanteessa tai ylivoimaisen esteen tilanteessa, se voi kyseisten poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi esittää komissiolle perustellun pyynnön hyötyäkseen yhteisvastuutoimista, joilla kyseistä tilannetta voitaisiin hallita asianmukaisesti, ja voidakseen poiketa turvapaikkamenettelyä koskevista asiaankuuluvista säännöistä kuitenkin siten, että varmistetaan hakijoiden perusoikeuksien kunnioittaminen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettussa perustellussa pyynnössä on oltava

a) kuvaus

- i) siitä, miten 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen kriisitilanteen johdosta jäsenvaltion turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmä, mukaan lukien lastensuojelupalvelut, on lamaantunut, sekä toimista, jotka on siihen mennessä toteutettu tilanteeseen puuttumiseksi, ja perustelut, jotka osoittavat, että vaikka kyseinen järjestelmä on hyvin valmistautunut ja vaikka toimia on jo toteutettu, järjestelmällä ei pystytä korjaamaan tilannetta; tai
- ii) siitä, miten jäsenvaltioon kohdistuu 1 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettu välineellistämistilanne, joka vaarantaa sen keskeiset toiminnot, myös yleisen järjestyksen ylläpidon tai sen kansallisen turvallisuuden turvaamisen; tai
- iii) siitä, miten jäsenvaltioon kohdistuu epätavallisia ja ennalta arvaamattomia olosuhteita, joihin se ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksia ei ole voitu välttää kaikesta noudatetusta asianmukaisesta huolellisuudesta huolimatta, ja siitä, miten kyseinen ylivoimaisen esteen tilanne estää sitä täyttämästä velvoitteitaan, joista säädetään asetuksen (EU) 2024/1348 27 artiklassa, 45 artiklan 1 kohdassa ja 51 artiklan 2 kohdassa ja asetuksen (EU) 2024/1351 39, 40, 41 ja 46 artiklassa;

b) tapauksen mukaan sen välttämättöminä pitämien 8 artiklan 1 kohdassa säädettyjen yhteisvastuutoimien tyyppi ja taso;

- c) tapauksen mukaan sen välttämättöminä pitämät 10–13 artiklassa säädetty poikkeukset; ja
- d) jos jäsenvaltio pyytää lupaa soveltaa 11 artiklan 6 kohdassa säädettyä poikkeusta, tieto siitä, aikooko se sulkea rajamenettelyn ulkopuolelle kyseisen artiklan 7 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitetut tietyt hakijaryhmät tai lopettaa rajamenettelyn soveltamisen tiettyjen hakijaryhmien osalta kyseisen artiklan 9 kohdassa säädetyn yksilöllisen arvioinnin jälkeen.

3 artikla

Kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen vahvistava komission täytäntöönpanopäätös

1. Edellä 2 artiklassa tarkoitetun perustellun pyynnön esittämisen jälkeen komissio, tiiviissä yhteistyössä pyynnön esittäneen jäsenvaltion kanssa ja kuullen asiaankuuluvia unionin virastoja ja kansainvälisiä järjestöjä, erityisesti UNHCR:ää ja IOM:ää, arvioi pikaisesti tilanteen ja, jos 1 artiklassa vahvistetut edellytykset täyttyvät, antaa tämän artiklan 8 kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanopäätöksen.
2. Komissio voi antaa myös suosituksen, joka koskee 14 artiklassa tarkoitetun nopeutetun menettelyn soveltamista kansainvälisen suojelun myöntämiseksi tietyille hakijaryhmille.
3. Komissio ilmoittaa 1 kohdassa tarkoitetun arvion tekemisestä välittömästi Euroopan parlamentille, neuvostolle ja jäsenvaltioille.
4. Arvioidessaan, kohdistuuko jäsenvaltioon tämän asetuksen 1 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettu välineellistämistilanne, komissio tarkastelee muun muassa sitä,
 - a) helpottaako kolmas maa tai vihamielinen muu kuin valtiollinen toimija kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden liikkumista unioniin;
 - b) osoittavatko jäsenvaltion toimittamat tiedot riittävällä tavalla, että a alakohdan soveltamisalaan kuuluvilla toimilla pyritään horjuttamaan unionin tai asianomaisen jäsenvaltion vakautta;
 - c) onko kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten työmäärä kasvanut odottamatta merkittävästi ulkorajoilla tai asianomaisessa jäsenvaltiossa verrattuna keskimääräiseen hakemusten määrään;
 - d) voidaanko vaikutuksiin, joita välineellistämistilanteella on asianomaisen jäsenvaltion muuttoliike- ja turvapaikkajärjestelmiin, vastata riittävällä tavalla tukivälineistön kattamilla toimenpiteillä asetuksen (EU) 2024/1351 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
5. Komissio määrittää täyttyvätkö jäsenvaltion kohtaamaa tilannetta koskevat 1 artiklassa vahvistetut edellytykset, ottaen huomioon 2 artiklassa tarkoitetun perustellun pyynnön sekä toimitetut tiedot ja asetuksen (EU) 2024/1351 9 artiklassa tarkoitetut asianomaista jäsenvaltiota koskevat indikaattorit. Komissio arvioi perustellussa pyynnössä toimitettuja tietoja suhteessa asianomaisen jäsenvaltion tilanteeseen kahden edeltävän kuukauden aikana ja verrattuna unionin kokonaistilanteeseen.
6. Komissio määrittää erityisesti,
 - a) onko kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden joukoittainen maahantulo lamaannuttanut jo toteutetuista toimista huolimatta pyynnön esittäneen jäsenvaltion hyvin valmistautuneen turvapaikka- tai vastaanottojärjestelmän, mukaan lukien lastensuojelupalvelut, tai muuttoliikejärjestelmän, tehden kyseisen jäsenvaltion kykenemättömäksi puuttumaan tilanteeseen ja saattaako tästä aiheutua vakavia seurauksia Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän toiminnalle;
 - b) kohdistuuko jäsenvaltioon 1 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettu välineellistämistilanne, johon on puuttuttava tässä asetuksessa vahvistettujen toimien tarpeellisella ja oikeasuhteisella käytöllä;
 - c) kohdistuuko jäsenvaltioon epätavallisia ja ennalta arvaamattomia olosuhteita, joihin se ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksia ei ole voitu välttää kaikesta noudatetusta asianmukaisesta huolellisuudesta huolimatta, ja miten tällainen ylivoimaisen esteen tilanne estää sitä täyttämästä veloitteita, jotka vahvistetaan asetuksen (EU) 2024/1348 27 artiklassa, 51 artiklan 2 kohdassa, 60 artiklan 1 kohdassa ja asetuksen (EU) 2024/1351 39, 40, 41 ja 46 artiklassa.

7. Hyväksyessään tämän artiklan 8 kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanopäätöksen komissio ilmoittaa, miksi välineellistämistilanteeseen ei voida vastata riittävällä tavalla tukivälineistössä vahvistetuilla toimenpiteillä asetuksen (EU) 2024/1351 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

8. Jos komissio toteaa tämän artiklan 5 kohdan nojalla, että 1 kohdassa tarkoitettu arviointi osoittaa 1 artiklassa vahvistettujen edellytysten olemassaolon, ottaen huomioon 2 artiklassa tarkoitetun perustellun pyynnön sekä toimitetut tiedot ja asetuksen (EU) 2024/1351 9 artiklassa tarkoitetut asianomaista jäsenvaltiota koskevat indikaattorit, komissio antaa viipymättä, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluttua tämän asetuksen 2 artiklassa tarkoitetun perustellun pyynnön toimittamisesta, täytäntöönpanopäätöksen, jossa määritetään, onko pyynnön esittänyt jäsenvaltio tämän asetuksen 1 artiklan 4 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitetussa kriisitilanteessa taikka ylivoimaisen esteen tilanteessa. Komissio toimittaa täytäntöönpanopäätöksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

4 artikla

Komission ehdotus ja neuvoston täytäntöönpanopäätös luvan antamisesta poikkeuksille ja yhteisvastuutoimien vahvistamisesta

1. Samanaikaisesti 3 artiklassa tarkoitetun komission täytäntöönpanopäätöksen antamisen kanssa komissio esittää tarvittaessa ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi. Komissio ilmoittaa välittömästi Euroopan parlamentille kyseisestä ehdotuksesta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetussa komission ehdotuksessa neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi on varmistettava, että tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteita noudatetaan, ja siihen on sisällyttävä

- a) tarvittaessa 10–13 artiklassa tarkoitetut erityiset poikkeukset, joiden soveltamiseen jäsenvaltiolle olisi annettava lupa;
- b) tarvittaessa ja jäsenvaltion kohdatessa kriisitilanteen ja sen jälkeen, kun jäsenvaltiota on kuultu, yhteisvastuutoimia koskevan suunnitelman luonnos, jolla varmistetaan osallistuvan jäsenvaltion täysi harkintavalta yhteisvastuutoimien tyyppin valinnassa ja joka sisältää
 - i) tarvittaessa niiden sisäisiä siirtoja koskevien panosten kokonaismäärän, jotka ovat tarpeen kriisitilanteeseen puuttumiseksi;
 - ii) tarvittaessa 8 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitetut muut asiaankuuluvat yhteisvastuutoimet ja tällaisten toimien tasot, jotka ovat tarpeen tiettyyn kriisitilanteeseen puuttumiseksi;
 - iii) tapauksen mukaan niiden yhteisvastuutoimien kokonaismäärän, jotka otetaan sitoumuksista, jotka ovat käytettävissä vuotuisessa yhteisvastuureservissä;
 - iv) jos sitoumukset, jotka ovat käytettävissä vuotuisessa yhteisvastuureservissä, eivät kata tämän alakohdan i ja ii alakohdassa yksilöityjä tarpeita, yhteisvastuutoimia koskevassa suunnitelmassa on vahvistettava myös lisäsitoumukset, joita tarvitaan tällaisten tarpeiden kattamiseksi; ja
 - v) kunkin jäsenvaltion ohjeelliset panokset, jotta ne voivat osallistua oikeudenmukaisella osuudella, joka on laskettu asetuksen (EU) 2024/1351 66 artiklassa vahvistetun viiteperusteen mukaisesti; ja
- c) jäsenvaltion kohdatessa 1 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitetun kriisitilanteen kyseisessä tilanteessa olevien kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden yksilöinti.

Vahvistaessaan jäsenvaltion yhteisvastuutarpeita komissio ottaa huomioon sen, onko jäsenvaltio jo hyötyvä jäsenvaltio asetuksen (EU) 2024/1351 58 ja 59 artiklan nojalla.

Jos jäsenvaltio katsoo 2 artiklassa tarkoitetussa perustellussa pyynnössä, että sisäiset siirrot ovat ensisijainen tai ainoa yhteisvastuutoimi tilanteeseen puuttumiseksi, komissio ottaa kyseisen pyynnön huomioon ehdotuksessaan neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta osallistuvien jäsenvaltioiden harkintavaltaa valita solidaarisuustoimien tyyppien välillä.

3. Neuvosto arvioi 1 kohdassa tarkoitettua komission ehdotusta neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi ja hyväksyy täytäntöönpanopäätöksen kahden viikon kuluessa kyseisen ehdotuksen vastaanottamisesta, antaen asianomaiselle jäsenvaltiolle luvan soveltaa 10–13 artiklassa säädetyjä poikkeuksia ja vahvistaen tämän artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun yhteisvastuutoimia koskevan suunnitelman yhteisvastuutoimien, joita jäsenvaltio voi hyödyntää tilanteeseen puuttumiseksi.

4. Hyväksyessään 1 kohdassa tarkoitetun ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi komissio voi tarvittaessa antaa suosituksen, joka koskee 14 artiklassa tarkoitetun nopeutetun menettelyn soveltamista kansainvälisen suojelun myöntämiseksi tietyille hakijaryhmille.
5. Neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä on varmistettava tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattaminen, se on perusteltava ja siinä on vahvistettava päivämäärä, josta alkaen 10–13 artiklassa säädettyjä poikkeuksia voidaan soveltaa, sekä niiden soveltamisaika 5 artiklan mukaisesti. Neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä on
- a) tarvittaessa yksilöitävä 10–13 artiklassa tarkoitetut erityiset poikkeukset, joiden soveltamiseen asianomaiselle jäsenvaltiolle annetaan lupa;
- b) tarvittaessa vahvistettava yhteisvastuutoimia koskeva suunnitelma, joka sisältää
- i) niiden sisäisiä siirtoja koskevien panosten kokonaismäärän, jotka ovat tarpeen kriisitilanteeseen puuttumiseksi, ottaen kaikilta osin huomioon komission tekemän arvion;
- ii) 8 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitetut muut asiaankuuluvat yhteisvastuutoimet ja tällaisten toimien tasot, jotka ovat tarpeen kriisitilanteeseen puuttumiseksi;
- iii) niiden yhteisvastuutoimien kokonaismäärän, jotka otetaan vuotuisesta yhteisvastuureservistä;
- iv) lisäsitoumukset, jotka ovat tarpeen, jotta katetaan tarpeet puuttua kriisitilanteeseen, jos olemassa olevat sitoumukset vuotuisessa yhteisvastuureservissä eivät ole riittäviä;
- v) kunkin jäsenvaltion oman panoksen, johon se on sitoutunut sellaisen pakollisen oikeudenmukaisen osuuden perusteella, joka on laskettu asetuksen (EU) 2024/1351 66 artiklassa esitetyn viiteperusteen mukaisesti;
- c) asianomaisen jäsenvaltion kohdatessa 1 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitetun kriisitilanteen yksilöitävä kyseisessä tilanteessa olevat kolmansien maiden kansalaiset tai kansalaisuudettomat henkilöt.

Neuvosto toimittaa täytäntöönpanopäätöksen välittömästi Euroopan parlamentille ja komissiolle.

5 artikla

Kesto

1. Edellä 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä vahvistettujen poikkeuksien ja yhteisvastuutoimien soveltamisajanjakso on kolmen kuukautta, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän artiklan 3 kohdan soveltamista. Jollei kyseistä päätöstä kumota 6 artiklan 3 kohdan nojalla, kyseistä ajanjaksoa voidaan jatkaa kerran kolmella kuukaudella sen jälkeen, kun komissio on vahvistanut kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen jatkuvan.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun ajanjakson päättyessä ja asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä komissio voi esittää ehdotuksen uudeksi neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi, jolla 4 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja erityisiä poikkeuksia tai yhteisvastuutoimia koskevaa suunnitelmaa muutetaan tai jatketaan ajanjaksolla, joka saa olla enintään kolme kuukautta. Jollei kyseistä päätöstä kumota 6 artiklan 3 kohdan nojalla, kyseistä ajanjaksoa voidaan jatkaa kerran kolmella kuukaudella sen jälkeen, kun komissio on vahvistanut kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen jatkuvan. Tällöin sovelletaan 4 artiklan 3 ja 5 kohtaa.
3. Kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen kohtaavat jäsenvaltiot eivät saa soveltaa 10–13 artiklaa pidempään kuin on ehdottoman välttämätöntä tilanteeseen puuttumiseksi, eivätkä missään tapauksessa pidempään kuin sen ajanjakson ajan, joka vahvistetaan 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä. Toimenpiteiden soveltamisen kokonaiskesto ei saa ylittää kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen kestoa ja on enintään 12 kuukautta.

6 artikla

Seuranta

1. Komissio ja neuvosto seuraavat jatkuvasti, jatkuuko 3 artiklan 8 kohdassa tarkoitetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä yksilöity kriisitilanne tai ylivoimaisen esteen tilanne.

2. Komissio kiinnittää erityistä huomiota perusoikeuksien ja humanitaaristen normien noudattamiseen ja voi pyytää turvapaikkavirastoa käynnistämään erityisen seurannan asetuksen (EU) 2021/2303 15 artiklan 2 kohdan nojalla.
3. Jos komissio katsoo, että kriisitilanteeseen tai ylivoimaisen esteen tilanteeseen johtaneet olosuhteet ovat lakanneet olemasta, se ehdottaa 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen kumoamista. Jos komissio katsoo sen asiaankuuluvien tietojen perusteella aiheelliseksi, se ehdottaa sellaisen uuden neuvoston täytäntöönpanopäätöksen antamista, jolla annetaan lupa muuttaa tai jatkaa 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti vahvistettuja toimenpiteitä.
4. Kolmen kuukauden välein 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen voimaantulosta komissio raportoi Euroopan parlamentille ja neuvostolle kyseisen täytäntöönpanopäätöksen soveltamisesta, erityisesti kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen ratkaisemiseksi toteutettujen toimien vaikuttavuudesta, ja vahvistaa jatkuuko tilanne ja ovatko toimenpiteet edelleen tarpeellisia ja oikeasuhteisia.

7 artikla

EU:n yhteisvastuukoordinaattori

EU:n yhteisvastuukoordinaattorin, sellaisena kuin se on perustettuna asetuksen (EU) 2024/1351 15 ja 60 artiklalla, on kyseisissä artikloissa lueteltujen tehtävien lisäksi

- a) tuettava sisäisiä siirtoja asianomaisesta jäsenvaltiosta osallistuvaan jäsenvaltioon tämän asetuksen nojalla;
- b) edistettävä jäsenvaltioiden keskuudessa varautumisen, yhteistyön ja selviytymiskyvyn kulttuuria turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen alalla, myös parhaiden käytäntöjen vaihtamisen kautta.

Tätä varten EU:n muuttoliikettä käsittelevä varautumis- ja kriisinhallintaverkosto antaa EU:n yhteisvastuukoordinaattorille ajantasaiset tiedot niiden asiaankuuluvien vaiheiden puitteissa, jotka sisältyvät muuttoliikettä koskevaan varautumis- ja kriisisuunnitelmaan, joka perustuu suositukseen (EU) 2020/1366, sellaisena kuin se on alkuperäisessä versiossaan.

EU:n yhteisvastuukoordinaattorin on kahden viikon välein annettava tiedote sisäisten siirtojen mekanismin täytäntöönpanon tilasta ja toiminnasta. Kyseinen tiedote toimitetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

III LUKU

KRIISITILANTEESSA SOVELLETTAVAT YHTEISVASTUUTOIMET

8 artikla

Kriisitilanteen yhteisvastuu- ja tukitoimet

1. Jäsenvaltio, johon kohdistuu kriisitilanne, voi 2 artiklassa tarkoitetussa perustellussa pyynnössä pyytää seuraavanlaisia panoksia:
 - a) sisäisiä siirtoja, jotka toteutetaan asetuksen (EU) 2024/1351 67 ja 68 artiklassa vahvistettujen menettelyjen mukaisesti ja
 - i) joiden kohteena ovat kansainvälistä suojelua hakevat henkilöt;
 - ii) joiden kohteena ovat, jos asianomaiset osallistuva ja hyötyvä jäsenvaltio ovat kahdenvälisesti niin sopineet, kansainvälistä suojelua saavat henkilöt, joille on myönnetty kansainvälinen suojelu alle kolme vuotta ennen vuotuisen yhteisvastuureservin vahvistamisesta annetun neuvoston täytäntöönpanosäädöksen hyväksymistä;
 - b) rahoitusosuuksia, jotka on kohdistettu toimiin, joilla on merkitystä asianomaisessa jäsenvaltiossa tai asiaankuuluvissa kolmansissa maissa vallitsevaan kriisitilanteeseen puuttumiseksi täysin ihmisoikeuksia kunnioittaen, ja joita muut jäsenvaltiot myöntävät asetuksen (EU) 2024/1351 64 artiklan nojalla;
 - c) asetuksen (EU) 2024/1351 56 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja vaihtoehtoisia yhteisvastuutoimia, joita tarvitaan erityisesti kriisitilanteeseen puuttumiseksi ja joita sovelletaan kyseisen asetuksen 65 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti; tällaiset toimet katsotaan taloudelliseksi yhteisvastuuksi, ja niiden tosiasiallinen arvo määritetään objektiivisten kriteerien perusteella.

2. Toteuttaessaan tämän artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja sisäisiä siirtoja jäsenvaltioiden on pidettävä ensisijaisina haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden sisäisiä siirtoja asetuksen (EU) 2024/1351 60 artiklan mukaisesti.

9 artikla

Vastuun korvaamiset

1. Jos 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä vahvistetut sisäisiä siirtoja koskevat lisäsitoumukset ja vuotuisessa yhteisvastuureservissä käytettävissä olevat sitoumukset ovat pienemmät kuin kyseisessä neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä yksilöidyt sisäisiä siirtoja koskevat tarpeet,

- a) osallistuvien jäsenvaltioiden on otettava käsittelyvastuu, jopa sataan prosenttiin asti sisäisiä siirtoja koskevista tarpeista, jotka yksilöidään neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä vahvistetussa yhteisvastuutoimia koskevassa suunnitelmassa, kansainvälistä suojelua koskevista hakemuksista, joista kriisitilanteen kohtaavan jäsenvaltion on määritetty olevan vastuussa;
- b) poiketen siitä mitä asetuksen (EU) 2024/1351 63 artiklan 7 kohdassa säädetään, tämän alakohdan a alakohtaa sovellettaessa osallistuvien jäsenvaltioiden on tarvittaessa otettava vastuu niiden oikeudenmukaisen osuuden ylittävästä määrästä hakemuksia;
- c) tämän alakohdan a ja b alakohtaa sovellettaessa sovelletaan soveltuvin osin asetuksen (EU) 2024/1351 63 artiklan 6, 8 ja 9 kohtaa.

Kun 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa samassa tilanteessa aktivoidaan direktiivi 2001/55/EY ja jäsenvaltiot sopivat aktivoinnin hetkellä siitä, ettei kyseisen direktiivin 11 artiklaa sovelleta, tämän artiklan mukaisia pakollisia korvaamisia ei sovelleta. Kun 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä annetaan asianomaiselle jäsenvaltiolle lupa soveltaa 13 artiklaa, tämän artiklan mukaisia pakollisia korvaamisia ei sovelleta.

2. Jos tämän artiklan 1 kohdan soveltaminen ei riitä kattamaan sataa prosenttia sisäisiä siirtoja koskevista tarpeista, jotka yksilöidään 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä, EU:n korkean tason yhteisvastuufoorumi kutsutaan kiireellisesti koolle asetuksen (EU) 2024/1351 13 artiklan 4 alakohdan mukaisesti ja noudattaen kyseisen asetuksen 57 artiklassa vahvistettua menettelyä.

3. Hyötyvä jäsenvaltio voi pyytää muita jäsenvaltioita ottamaan käsittelyvastuun kansainvälistä suojelua koskevista hakemuksista, joista hyötyvän jäsenvaltion on määritetty olevan vastuussa, sisäisten siirtojen sijaan asetuksen (EU) 2024/1351 69 artiklassa vahvistetun menettelyn mukaisesti.

4. Jos osallistuva jäsenvaltio on ottanut vastuun tämän artiklan 1 kohdan b alakohdan tai 13 artiklan mukaisesti sen oikeudenmukaisen osuuden ylittävistä määrästä hakemuksia, sillä on oikeus

- a) vähentää suhteellisesti asetuksen (EU) 2024/1351 tulevien vuotuisten syklien mukaisten yhteisvastuutarjousten oikeudenmukaisesta osuudestaan sitä hakemusmäärää vastaava määrä, joka ylitti kyseisen jäsenvaltion oikeudenmukaisen osuuden, viiden vuoden aikana;
- b) vähentää 4 artiklan 3 kohdan nojalla annetussa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä vahvistettujen tulevien yhteisvastuutarjousten oikeudenmukaisesta osuudestaan sitä hakemusmäärää vastaava määrä, joka ylitti kyseisen jäsenvaltion oikeudenmukaisen osuuden; tällaisen vähennyksen voi tehdä ainoastaan viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona päättyi sen neuvoston täytäntöönpanopäätöksen voimassaolo, jonka johdosta jäsenvaltion oikeudenmukainen osuus ylittyi.

5. Jos jäsenvaltio aikoo käyttää hyväkseen 4 kohdassa säädettyä mahdollisuutta, sen on ilmoitettava asiasta komissiolle. Ilmoitukseen on sisällyttävä tieto niiden hakemusten määrästä, joiden käsittelystä jäsenvaltio otti vastuun yli oikeudenmukaisen osuutensa, ja vähennyksestä, jonka se aikoo tehdä asetuksen (EU) 2024/1351 tulevien vuotuisten syklien aikana tai 4 artiklan 3 kohdan nojalla annetun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen soveltamisaikana.

Jos komissio vahvistaa sen jälkeen, kun se on tutkinut ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua ilmoituksen, että asianomaisen jäsenvaltion oikeudenmukainen osuus on ylittynyt, komissio antaa täytäntöönpanosäädöksellä asianomaiselle jäsenvaltiolle luvan vähentää sitä hakemusmäärää vastaavan määrän, joka ylitti kyseisen jäsenvaltion oikeudenmukaisen osuuden asetuksen (EU) 2024/1351 tulevien vuotuisten syklien oikeudenmukaisesta osuudesta; tai jos sovelletaan 4 artiklan 3 kohdan nojalla annettua neuvoston täytäntöönpanopäätöstä, toisen jäsenvaltion tukemiseksi tämän artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettua ajanjakson aikana, tai jos tarvitaan vastuun korvaamisia tämän artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla.

6. Jos muiden jäsenvaltioiden, jotka ovat asetuksen (EU) 2024/1351 58 tai 59 artiklan nojalla hyötyviä jäsenvaltioita, yhteisvastuutarpeita ei pystytä täyttämään siksi, että kriisitilanteessa oleva jäsenvaltio on hyödyntänyt vuotuisessa yhteisvastuureservissä käytettävissä olevia sitoumuksia tämän asetuksen 4 artiklan 5 kohdan b alakohdan mukaisesti, EU:n korkean tason yhteisvastuufoorumi on kutsuttava koolle kiireellisesti asetuksen (EU) 2024/1351 13 artiklan mukaisesti ja kyseisen asetuksen 57 artiklassa vahvistettua menettelyä noudattaen.

7. Jos niiden toimien tuloksena, jotka ovat tarpeen kriisitilanteessa olevan jäsenvaltion tukemiseksi ja jotka sisältyvät 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun neuvoston täytäntöönpanopäätökseen, jokin toinen jäsenvaltio katsoo, että se on muuttoliikepaineen alaisuudessa tai siihen kohdistuu merkittävä muuttoliiketilanne asetuksen (EU) 2024/1351 2 artiklan 24 ja 25 alakohdassa tarkoitettulla tavalla tai että siihen kohdistuu kriisitilanne, asianomainen jäsenvaltio voi pyytää yhteisvastuutoimia, yhteisvastuutarjoustensa poistamista kokonaan tai vähentämistä kyseisen asetuksen mukaisesti tai tämän asetuksen mukaisia yhteisvastuu- ja tukitoimia.

Arvioidessaan tämän asetuksen 2 artiklassa tarkoitettua jäsenvaltion perusteltua pyyntöä komissio ottaa huomioon myös sen, onko kyseinen jäsenvaltio ottanut käsittelyvastuun sen oikeudenmukaisen osuuden ylittävstä määrästä kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia, asetuksen (EU) 2024/1351 9 ja 10 artiklassa vahvistettujen tietojen lisäksi.

IV LUKU

POIKKEUKSET

10 artikla

Kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten rekisteröinti kriisitilanteissa tai ylivoimaisen esteen tilanteissa

1. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2024/1348 27 artiklassa säädetään, kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen kohtaava jäsenvaltio voi rekisteröidä tämän kohdan soveltamisaikana jätetyt hakemukset viimeistään neljän viikon kuluessa siitä, kun kyseiset hakemukset on tehty.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa soveltaessaan asianomaisen jäsenvaltion on asetettava etusijalle direktiivissä (EU) 2024/1346 määriteltyjen henkilöiden, joilla on erityisiä vastaanottotarpeita, ja alaikäisten ja heidän perheenjäsentensä hakemusten rekisteröinti.

3. Edellä olevaa 1 kohtaa soveltaessaan asianomainen jäsenvaltio voi asettaa etusijalle sellaisten hakemusten rekisteröinnin, jotka ovat todennäköisesti perusteltuja.

4. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettua poikkeusta saa soveltaa 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa kriisitilanteessa ainoastaan ajanjaksona, joka on vahvistettu 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa alkuperäisessä neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä, ei sen mahdollisten myöhempien, 5 artiklan 1 tai 2 kohtaan perustuvien pidennysten aikana.

5. Jäsenvaltioiden on direktiivin (EU) 2024/1346 3 artiklan ja asetuksen (EU) 2024/1348 mukaisesti varmistettava, että hakijat pystyvät tosiasiallisesti nauttimaan ja käyttämään kyseisten säädösten mukaisia oikeuksiaan heti hakemuksen tehtyään, riippumatta siitä, milloin rekisteröinti tapahtuu. Asianomaisen jäsenvaltion on ilmoitettava asianmukaisesti kolmansien maiden kansalaisille tai kansalaisuudettomille henkilöille kielellä, jota he ymmärtävät tai jota heidän voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, sovelletusta toimesta, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröintiä ja jättämistä varten käytettävissä olevien rekisteröintipisteiden sijainnista, mukaan lukien rajanylityspaikat, sekä toimen kestosta.

6. Jäsenvaltio voi 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua perusteltua pyyntöä esittäessään ilmoittaa komissiolle, että se katsoo tarpeelliseksi soveltaa tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettua poikkeusta ennen kuin se on saanut siihen luvan 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä, ilmoittaen täsmälliset syyt, joiden vuoksi välittömät toimet ovat tarpeen.

Tällaisessa tapauksessa asianomainen jäsenvaltio voi soveltaa tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettua poikkeusta enintään 10 päivän ajan pyynnön esittämistä seuraavasta päivästä alkaen, paitsi jos asianomaiselle jäsenvaltiolle on annettu 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä lupa jatkaa kyseisen poikkeuksen soveltamista.

7. Kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten rekisteröinnille asetetun määräajan pidentäminen ei vaikuta velvollisuuksiin noudattaa asetuksen (EU) 2024/1358 15 artiklan 1 kohdan b alakohdassa vahvistettuja määräaikoja.

11 artikla

Kriisitilanteessa tai ylivoimaisen esteen tilanteessa rajalla tapahtuvaan turvapaikkamenettelyyn sovellettavat toimet

1. Jäsenvaltiot voivat kriisitilanteessa tai ylivoimaisen esteen tilanteessa poiketa tämän artiklan soveltamisajanjakson kuluessa tehtyjen hakemusten osalta siitä, mitä asetuksen (EU) 2024/1348 51 artiklan 2 kohdassa säädetään, pidentämällä kyseisessä artiklassa vahvistettua hakemusten käsittelyä koskevan rajamenettelyn enimmäiskestoja enintään kuuden viikon lisäajalla. Kyseistä ajanjaksoa ei saa käyttää kyseisen asetuksen 51 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitettua ajanjakson lisäksi.
 2. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2024/1348 45 artiklan 1 kohdassa säädetään, tämän asetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa kriisitilanteessa tai ylivoimaisen esteen tilanteessa jäsenvaltioita ei voida vaatia käsittelemään rajamenettelyssä kyseisen asetuksen 42 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettujen hakijoiden jättämiä hakemuksia, jos direktiivin (EU) 2024/1346 32 artiklassa tarkoitettuun asianomaisen jäsenvaltion valmiussuunnitelmaan sisältyvät toimet eivät riitä vastaamaan kyseiseen tilanteeseen.
 3. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2024/1348 45 artiklan 1 kohdassa säädetään, tämän asetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa kriisitilanteessa jäsenvaltiot voivat alentaa kyseisen asetuksen 42 artiklan 1 kohdan j alakohdassa säädettyä kynnystä 5 prosenttiin.
 4. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2024/1348 44 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään, tämän asetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa kriisitilanteessa jäsenvaltiot voivat tehdä rajamenettelyssä päätöksiä hakemuksen perusteista kyseisen asetuksen 42 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettujen tapauksien lisäksi silloin, kun hakija on sellaisen kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudettomien henkilöiden tapauksessa hakijan entinen vakituinen asuinmaa on sellainen kolmas maa, jonka osalta määrittävän viranomaisen tekemien kansainvälistä suojelua koskevien myönteisten päätösten osuus on Eurostatin viimeisimpien saatavilla olevien unionin laajuista vuosittaista keskiarvoa koskevien tietojen mukaan enintään 50 prosenttia, ottaen huomioon Eurostatin tietojen neljännesvuosittaisista päivityksistä mahdollisesti ilmenevät nopeasti muuttuvat suojelutarpeet lähtömaassa.
 5. Soveltaessaan tämän artiklan 3 tai 4 kohtaa asianomaisen jäsenvaltion on asetettava etusijalle sellaisten kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyä, joita ovat jättäneet direktiivissä (EU) 2024/1346 ja asetuksessa (EU) 2024/1348 määritellyt henkilöt, joilla on erityisiä menettelyllisiä tarpeita tai erityisiä vastaanottotarpeita, sekä alaikäiset ja heidän perheenjäsenensä. Soveltaessaan tämän artiklan 3, 4 tai 6 kohtaa asianomainen jäsenvaltio voi asettaa etusijalle myös sellaisten kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyä, jotka ovat todennäköisesti perusteltuja.
 6. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2024/1348 44 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 53 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään, tämän asetuksen 1 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettussa kriisitilanteessa jäsenvaltiot voivat tehdä rajamenettelyssä päätöksiä kaikkien sellaisten hakemusten perusteista, joita ovat tehneet välineellistetyt kolmansien maiden kansalaiset tai kansalaisuudettomat henkilöt ja jotka rekisteröidään tämän kohdan soveltamisajanjakson kuluessa.
 7. Soveltaessaan 6 kohtaa jäsenvaltioiden on
 - a) jätettävä rajamenettelyn ulkopuolelle alle 12-vuotiaat alaikäiset ja heidän perheenjäsenensä sekä henkilöt, joilla on erityisiä menettelyllisiä tarpeita tai erityisiä vastaanottotarpeita, sellaisina kuin ne on määritelty direktiivissä (EU) 2024/1346 ja asetuksessa (EU) 2024/1348; tai
 - b) lakattava soveltamasta rajamenettelyä seuraavien hakijaryhmien osalta, jos yksilöllisen arvioinnin perusteella todetaan, että tällaisiin ryhmiin kuuluvien hakijoiden hakemukset ovat todennäköisesti perusteltuja:
 - i) alle 12-vuotiaat alaikäiset ja heidän perheenjäsenensä; ja
 - ii) haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt, joilla on erityisiä menettelyllisiä tarpeita tai erityisiä vastaanottotarpeita, sellaisina kuin ne on määritelty direktiivissä (EU) 2024/1346 ja asetuksessa (EU) 2024/1348.
- Tämä kohta ei rajoita asetuksen (EU) 2024/1348 46 artiklassa tarkoitettua rajamenettelyn pakollista luonnetta.
8. Jos asianomaiselle jäsenvaltiolle annetaan lupa soveltaa tämän artiklan 6 kohdassa tarkoitettua poikkeusta, 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä on täsmennettävä, sovelletaanko 7 kohdan a vai b alakohtaa, asianomaisen jäsenvaltion 2 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti ilmoittaman valinnan perusteella.
9. Kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen kohtaava jäsenvaltio ei saa soveltaa tai sen on lakattava soveltamasta tämän artiklan 4 ja 6 kohdassa säädettyä turvapaikkamenettelyä koskevaa poikkeusta silloin, kun on lääketieteellisiä syitä olla soveltamatta rajamenettelyä asetuksen (EU) 2024/1348 53 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti tai kun

tarvittavaa tukea ei voida antaa hakijoille, joilla on erityisiä vastaanottotarpeita direktiivin (EU) 2024/1346 mukaisesti tai erityisiä menettelyllisiä tarpeita asetuksen (EU) 2024/1348 53 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti.

10. Sovellettaessa tässä artiklassa tarkoitettuja poikkeuksia on sovellettava oikeutta turvapaikkaan ja palauttamiskiellon periaatteen kunnioittamista koskevia peruseriaatteita sekä asetuksen (EU) 2024/1348 I ja II luvussa säädettyjä takeita sen varmistamiseksi, että kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden oikeudet, mukaan lukien oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, suojataan.

Järjestöjen ja henkilöiden, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaan lupa tarjota neuvontaa, on voitava tosiasiallisesti päästä vierailemaan hakijoiden luona säilöönottoyksiköissä tai rajanylityspaikoilla. Jäsenvaltiot voivat asettaa rajoituksia tällaisille toimille, jos rajoitukset ovat kansallisen lainsäädännön nojalla objektiivisesti tarpeellisia säilöönottoyksikön turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai hallinnon kannalta, edellyttäen kuitenkin, että pääsyä ei näin rajoiteta ankarasti tai tehdä mahdottomaksi.

11. Tässä artiklassa säädetty poikkeukset eivät vaikuta vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisprosessiin asetuksen (EU) 2024/1351 puitteissa. Jos kyseinen prosessi on pidempi kuin kriisitilanteessa tai ylivoimaisen esteen tilanteessa rajalla toteutettavan turvapaikkamenettelyn enimmäiskesto, prosessi ja loput turvapaikkamenettelystä on saatettava päätökseen määrittävän jäsenvaltion alueella asetuksen (EU) 2024/1348 51 artiklan mukaisesti.

12 artikla

Vastaanottopyynnöille, takaisinottoilmoituksille ja siirroille asetettujen määräaikojen pidentäminen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa kriisitilanteessa tai ylivoimaisen esteen tilanteessa

1. Jos jäsenvaltio on 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa kriisitilanteessa tai ylivoimaisen esteen tilanteessa, minkä vuoksi sen on mahdotonta noudattaa asetuksen (EU) 2024/1351 39, 40, 41 ja 46 artiklassa vahvistettuja määräaikoja tai ottaa vastaan sen vastuulla kyseisen asetuksen nojalla olevia henkilöitä, jäsenvaltiot voivat samanaikaisesti poiketa kyseisen asetuksen 39, 40 ja 41 ja 46 artiklassa vahvistetuista määräajoista.

2. Jos jäsenvaltio soveltaa tämän artiklan 1 kohdassa säädettyä poikkeusta, sen on

- a) esitettävä vastaanottopyyntö asetuksen (EU) 2024/1351 39 artiklassa tarkoitettulla tavalla neljän kuukauden kuluessa hakemuksen rekisteröimispäivästä;
- b) vastattava vastaanottopyyntöön asetuksen (EU) 2024/1351 40 artiklassa tarkoitettulla tavalla kahden kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta;
- c) esitettävä takaisinottoilmoitus asetuksen (EU) 2024/1351 41 artiklassa tarkoitettulla tavalla kuukauden kuluessa Eurodac-osuman saamisesta tai vahvistettava ilmoituksen vastaanottaminen kuukauden kuluessa siitä; ja
- d) toteutettava asetuksen (EU) 2024/1351 46 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu siirto vuoden kuluessa siitä, kun toinen jäsenvaltio on hyväksynyt vastaanottopyynnön tai vahvistanut takaisinottoilmoituksen tai kun on annettu lopullinen päätös siirtopäätökseen kohdistuneesta muutoksenhausta tai sen uudelleen käsittelystä, jolla on lykkäävä vaikutus kyseisen asetuksen 43 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3. Jos 1 kohdassa tarkoitettu jäsenvaltio ei noudata tämän artiklan 2 kohdan a, b tai d alakohdassa vahvistettuja määräaikoja, asetuksen (EU) 2024/1351 mukainen vastuu kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä jää sille tai siirretään sille.

4. Kun sovelletaan tämän artiklan 1 kohtaa, asetuksen (EU) 2024/1351 46 artiklan mukaisia siirtoja vastuussa olevaan jäsenvaltioon, joka kohtaa tämän asetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettua kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen, ei toteuteta ennen kuin kyseinen tilanne on ohi kyseisessä jäsenvaltiossa, paitsi jos vastuussa oleva jäsenvaltio on hyväksynyt asianomaisen hakijan vastaanottamisen hänen henkilökohtaisen tilanteensa vuoksi. Jos siirtoa ei toteuteta, mukaan lukien siksi, että tämän asetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu kriisitilanne tai ylivoimaisen esteen tilanne jatkuu, vuoden kuluessa siitä, kun toinen jäsenvaltio on hyväksynyt vastaanottopyynnön tai vahvistanut takaisinottoilmoituksen tai kun on annettu lopullinen päätös siirtopäätökseen kohdistuneesta muutoksenhausta tai sen uudelleen käsittelystä, jolla on lykkäävä vaikutus (EU) 2024/1351 43 artiklan 3 kohdan mukaisesti, kyseisen asetuksen 46 artiklan 1 kohdasta poiketen hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, joka kohtaa kyseisen

tilanteen, vapautuu velvoitteestaan ottaa asianomainen henkilö vastaan tai takaisin, ja vastuu siirtyy siirron toteuttavalle jäsenvaltiolle.

13 artikla

Poikkeuksellisessa joukoittaisen maahantulon tilanteessa sovellettavat poikkeukset hakijan takaisinottovelvollisuuteen

1. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2024/1351 36 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 38 artiklan 4 kohdassa säädetään, kun kyseessä on tämän asetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu kriisitilanne, jossa kolmannen maan kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden joukoittainen maahantulo on niin poikkeuksellisen laajaa ja voimakasta, että se saattaa luoda vakavan riskin vakavista puutteista hakijoiden kohtelussa ja sitä kautta vakavan riskin Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän toimintakyvyn lamaantumisesta, kyseisen tilanteen kohtaava jäsenvaltio voidaan vapauttaa

a) velvollisuudestaan ottaa takaisin sellainen hakija, kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö, josta jäsenvaltion on todettu olevan vastuussa asetuksen (EU) 2024/1358 16 artiklan 1 kohdan nojalla, kun kyseinen vastuu on määritetty asetuksen (EU) 2024/1351 16 artiklan 2 kohdan nojalla, tai

b) velvollisuudestaan ottaa takaisin hakija asetuksen (EU) 2024/1351 38 artiklan 4 kohdan nojalla.

Tätä kohtaa sovelletaan ainoastaan, jos hakemus on rekisteröity kyseisen tilanteen kohtaavassa jäsenvaltiossa tämän asetuksen 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä vahvistettavan sellaisen ajanjakson aikana, joka saa olla enintään neljä kuukautta ennen kyseisen neuvoston täytäntöönpanopäätöksen antamista.

2. Kun sovelletaan tämän artiklan 1 kohtaa ja kun kyseisen tilanteen kohtaava jäsenvaltio on määritetty vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi asetuksen (EU) 2024/1351 16 artiklan 2 kohdan nojalla, kyseinen jäsenvaltio vapautetaan velvollisuudestaan ottaa asianomainen henkilö takaisin ja vastuu siirretään jäsenvaltiolle, jossa toinen hakemus on rekisteröity.

Jäsenvaltion, josta tulee vastuussa oleva jäsenvaltio tämän kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla, on ilmoitettava Eurodac-järjestelmässä, että siitä on tullut vastuussa oleva jäsenvaltio asetuksen (EU) 2024/1358 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2024/1351 38 artiklan 2 ja 4 kohdassa säädetään, kun sovelletaan tämän artiklan 1 kohtaa ja kun kyseisen tilanteen kohtaava jäsenvaltio on asetuksen (EU) 2024/1351 38 artiklan 4 kohdan nojalla velvollinen ottamaan hakijan takaisin, jäsenvaltion, jossa toinen hakemus on rekisteröity, on sovellettava kyseisen asetuksen III osassa, lukuun ottamatta 16 artiklan 2 kohtaa, 17 artiklan 1 ja 2 kohtaa, 25 artiklan 5 kohtaa ja 33 artiklan 1 ja 2 kohtaa, vahvistettuja menettelyjä, ja 38 artiklan 4 kohdan mukainen velvollisuus ottaa hakija takaisin siirtyy kyseiselle jäsenvaltiolle.

Jos tämän kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla ei voida määrittää vastuussa olevaa jäsenvaltiota, jäsenvaltio, jossa toinen hakemus on rekisteröity, on vastuussa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä. Tämä alakohta ei vaikuta niihin kansainvälistä suojelua koskeviin hakemuksiin, joista jäsenvaltio on lähettänyt takaisinottoilmoituksen asetuksen (EU) 2024/1351 41 artiklan nojalla ennen tämän asetuksen 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua neuvoston täytäntöönpanopäätöksen antamispäivää.

Jäsenvaltion, josta tulee tämän kohdan toisen alakohdan nojalla vastuussa oleva jäsenvaltio, on ilmoitettava Eurodac-järjestelmässä, että siitä on tullut vastuussa oleva jäsenvaltio asetuksen (EU) 2024/1358 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

V LUKU

NOPEUTETTU MENETTELY

14 artikla

Nopeutettu menettely

1. Jos objektiiviset olosuhteet viittaavat siihen, että sellaiset kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset voisivat olla perusteltuja, jotka ovat peräisin tietyistä lähtömaasta tai aiemmasta vakinaisesta asuinmaasta tai tällaisen maan osasta tulevilta hakijaryhmiltä tai perustuvat asetuksessa (EU) 2024/1347 vahvistettuihin kriteereihin, komissio voi EU:n korkean tason yhteisvastuuforumia kuultuaan antaa suosituksen nopeutetun menettelyn soveltamisesta siten, että asetetaan

saataville kaikki asiaankuuluvat tiedot erityisesti, jotta määrittävien viranomaisten on helpompi soveltaa asetuksen (EU) 2024/1348 13 artiklan 11 kohdan a alakohtaa ja 34 artiklan 5 kohdan a alakohtaa.

2. Kun tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetun suosituksen antamisen jälkeen määrittävä viranomainen soveltaa asetuksen (EU) 2024/1348 13 artiklan 12 kohdan a alakohtaa henkilökohtaisesta puhuttelusta luopumiseksi ja kyseisen asetuksen 34 artiklan 5 kohdan a alakohtaa todennäköisesti perustellun hakemuksen käsittelyn asettamiseksi etusijalle, sen on kyseisen asetuksen 35 artiklan 4 kohdasta poiketen varmistettava, että hakemusten perusteiden tutkinta on saatettu päätökseen viimeistään neljän viikon kuluttua hakemuksen jättämisestä.

3. Harkitessaan 1 kohdassa tarkoitetun suosituksen antamista komissio voi kuulla asiaankuuluvia unionin virastoja, UNHCR:ää ja muita asiaankuuluvia järjestöjä.

VI LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

15 artikla

Erityiset säännökset ja takeet

Kun jäsenvaltio kriisitilanteessa soveltaa 10–13 artiklassa tarkoitettuja poikkeuksia, sen on ilmoitettava asianmukaisesti kolmansien maiden kansalaisille tai kansalaisuudettomille henkilöille kielellä, jota he ymmärtävät tai jota heidän voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, sovelletuista toimista, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröintiä ja jättämistä varten käytettävissä olevista rekisteröintipisteistä, mukaan lukien rajanylityspaikat, sekä toimien kestosta.

16 artikla

Kriiseihin varautuminen

1. Kansallisiin strategioihin, joita jäsenvaltiot laativat asetuksen (EU) 2024/1351 7 artiklan mukaisesti, on sisällyttävä myös

a) ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, joilla varmistetaan riittävän tasoinen varautuminen ja pienennetään kriisitilanteiden riskiä, sekä valmiussuunnitelma, ottaen huomioon asetusten (EU) 2021/2303 ja (EU) 2019/1896 ja direktiivin (EU) 2024/1346 nojalla laadittavat valmiussuunnitelmat sekä muuttoliikettä koskevan varautumis- ja kriisisuunnitelman puitteissa annetut komission kertomukset;

b) analyysi toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen kriisitilanteisiin ja ylivoimaisen esteen tilanteisiin reagoimiseksi ja niiden ratkaisemiseksi asianomaisessa jäsenvaltiossa, mukaan lukien toimenpiteet, joilla suojellaan hakijoiden ja kansainvälistä suojelua ja muuta suojelua saavien henkilöiden oikeuksia.

2. Soveltaessaan 1 kohtaa jäsenvaltiot voivat kuulla komissiota ja asiaankuuluvia unionin elimiä, toimistoja ja virastoja, erityisesti turvapaikkavirastoa, sekä alue- ja paikallisviranomaisia tarvittaessa ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

3. Jäsenvaltioiden on tarkistettava asetuksen (EU) 2024/1351 7 artiklan mukaisesti laadittuja kansallisia strategioita tarvittaessa, kuitenkin joka tapauksessa viimeistään vuoden kuluttua kriisitilanteen päättymisestä tämän asetuksen 5 artiklan mukaisesti.

17 artikla

Yhteistyö ja arviointi

1. Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen 4 artiklan 3 kohdan tarkoitettuun neuvoston täytäntöönpanopäätökseen sisältyvien toimien sujuva soveltaminen, EU:n yhteisvastuukoordinaattori kutsuu koolle asetuksen (EU) 2024/1351 14 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun EU:n teknisen tason yhteisvastuufoorumin ensimmäisen kokouksen heti sen jälkeen, kun tällainen neuvoston täytäntöönpanopäätös on annettu. EU:n teknisen tason yhteisvastuufoorumi kokoontuu kyseisen ensimmäisen kokouksen jälkeen niin monta kertaa kuin on tarpeen.

2. Kriisitilanteessa oleva jäsenvaltio voi pyytää apua kaikilta viranomaisilta, jotka pystyvät lyhyellä varoitusajalla lisäämään toimivaltaisten viranomaistensa henkilöresursseja asetuksen (EU) 2024/1348 5 artiklan mukaisesti sekä turvapaikkaviraston lähettämiltä asiantuntijoilta kyseisen asetuksen 5 artiklan a alakohdan ja asetuksen (EU) 2021/2303 16 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja 21 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaisesti.
3. Komissio, Euroopan parlamentti, neuvosto, asiaankuuluvat unionin virastot sekä kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen kohtaava jäsenvaltio tekevät tiivistä yhteistyötä ja tiedottavat toisilleen säännöllisesti 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen täytäntöönpanosta.
4. Kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen kohtaavan jäsenvaltion on jatkettava komissiolle raportointia kaikista asiaankuuluvista tiedoista, mukaan lukien tilastot, jotka ovat merkityksellisiä tämän asetuksen täytäntöönpanon kannalta. Lisäksi asianomaisen jäsenvaltion on toimitettava komissiolle tarkat tiedot, joita tämä tarvitsee 6 artiklan 3 kohdan mukaisen uudelleentarkastelun suorittamiseksi ja neuvoston täytäntöönpanopäätöksen kumoamista tai sen voimassaolon jatkamista koskevan ehdotuksen tekemiseksi, sekä kaikki muut komission tällä perusteella mahdollisesti pyytämät tiedot.
5. Kriisitilanteen tai ylivoimaisen esteen tilanteen kohtaavan jäsenvaltion on tehtävä tiivistä yhteistyötä UNHCR:n ja muiden sellaisten järjestöjen kanssa, joille jäsenvaltio on uskonut tehtäviä tämän luvun sekä asetuksen (EU) 2024/1348 ja direktiivin (EU) 2024/1346 nojalla.
6. Komissio ja neuvosto varmistavat tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattamisen aina, kun ne käyttävät toimivaltaansa ja hoitavat tehtäviään tämän artiklan nojalla.

18 artikla

Taloudellinen tuki

1. Jäsenvaltiot, jotka toteuttavat sisäisiä siirtoja yhteisvastuutoimena, voivat saada unionin rahoitustukea asetuksen (EU) 2021/1147 11 artiklan 9 kohdassa vahvistetuin edellytyksin, myös alue- ja paikallisviranomaisten toteuttamiin varhaista kotouttamista koskeviin toimenpiteisiin.
2. Kriisitilanteessa olevalle jäsenvaltiolle voidaan kohdentaa hätärahoitustukea asetuksen (EU) 2021/1147 31 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla, myös tämän asetuksen täytäntöönpanemiseksi vaadittavien vastaanottotilojen rakentamista, kunnossapitoa ja peruskorjausta varten, direktiivissä (EU) 2024/1346 säädettyjen vaatimusten mukaisesti.

19 artikla

Asetuksen (EU) 2021/1147 muuttaminen

Lisätään asetuksen (EU) 2021/1147 31 artiklan 1 kohtaan alakohta seuraavasti:

”ba) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1359 (*) 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu kriisitilanne.”.

(*) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1359, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, muuttoliikkeen ja turvapaikanhakuun liittyviin kriisitilanteisiin ja ylivoimaisen esteen tilanteisiin vastaamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1147 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1359, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1359/oj>).”.

20 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2026 alkaen.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan jäsenvaltioissa perussopimusten mukaisesti.

Tehty Brysselissä 14 päivänä toukokuuta 2024.

Euroopan parlamentin puolesta

Puheenjohtaja

R. METSOLA

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

H. LAHBIB